

Technická univerzita v Liberci

Hospodářská fakulta

Studijní program: 6208 - Ekonomika a management

Studijní obor: Podniková ekonomika

Proces zrušení a zániku podniku v teorii a praxi

The process of abolition and the doom in a theory and a practice

DP – PE – KPE – 200429

IRENA POLOPRUDSKÁ

Vedoucí práce: doc. Ing. Ivan Jáč, CSc., KPE
Konzultant: Marcela Pekařová, ARIES DATA
Počet stran: 86
Počet příloh: 8
Datum odevzdání: 21. 5. 2004

UNIVERZITNÍ KNIHOVNA
TECHNICKÉ UNIVERZITY V LIBERCI

3146072820

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Hospodářská fakulta

Katedra podnikové ekonomiky

Akademický rok: 2003/04

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

pro **Irenu Poloprudskou**

program č. M 6208 Ekonomika a management
obor č. 6208T085 Podniková ekonomika

Vedoucí katedry Vám ve smyslu zákona č. 111 / 1998 Sb. o vysokých školách a navazujících předpisech určuje tuto diplomovou práci:

Název tématu: **Proces zrušení a zániku podniku v teorii a praxi**

Pokyny pro vypracování:

1. Přiblížit proces likvidace, konkurzu a zániku podniku
2. Zhodnotit hospodaření konkrétního podniku
3. Odhalit některé komplikace spojené s procesem likvidace a konkurzu
4. Upozornit na některé příčiny úpadku podniků

Rozsah grafických prací:

50 - 60 stran textu + nutné přílohy

Rozsah průvodní zprávy:

Seznam odborné literatury:

HOLEYŠOVSKÝ, M.: *Konkurz a vyrovnání v praxi*. Praha: Newsletter, 1997

KOTOUČOVÁ, J., RABAN, P.: *Konkurz a vyrovnání*. Praha: ORAC, 1999

PELIKÁN, V.: *Likvidace podniku*. Praha: Grada Publishing, 1998

International Accounting Standards. London, 1998

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Ivan Jáč, CSc.

Konzultant: Marcela Pekařová

Termín zadání diplomové práce: 31.10.2003

Termín odevzdání diplomové práce: 21.5.2004

L.S.

doc. Ing. Ivan Jáč, CSc.
vedoucí katedry

prof. Ing. Jiří Kraft, CSc.
děkan Hospodářské fakulty

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury pod vedením vedoucího a konzultanta. Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 o právu autorském, zejména §60 (školní dílo) a §35 (o nevýdělečném užití díla k vnitřní potřebě školy).

Beru na vědomí, že TUL má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé práce a prohlašuji, že souhlasím s případným užitím mé práce (prodej, zapůjčení apod.). Jsem si vědoma toho, že užití své diplomové práce či poskytnutí licence k jejímu užití mohou jen se souhlasem TUL, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených univerzitou na vytvoření díla (až do její skutečné výše).

Po pěti letech si mohu tuto práci vyžádat v Univerzitní knihovně TU v Liberci, kde je uložena, a tím výše uvedená omezení vůči mé osobě končí.

V Liberci dne 5. 5. 2004

Podpis: *Lenka Poljšková*

Poděkování

Na tomto místě bych velmi ráda poděkovala panu doc. Ing. Ivanovi Jáčovi, CSc. za jeho vedení a poskytnutí metodických rad při zpracování mé diplomové práce. Dále pak paní Marcele Pekařové za poskytnuté informace, její zájem a věnovaný čas.

Resumé

Hlavním cílem mé práce je analyzovat proces likvidace, konkurzu a zániku podnikatelského subjektu. Vybrala jsem si společnost, na které jsem celý proces demonstrovala a zachytila jsem ho v jednotlivých krocích tak, jak ve skutečnosti probíhal. Analyzovala jsem některé příčiny, které mohou vést k zániku podnikatelských subjektů. Ukázala jsem, že likvidace i konkurz jsou procesy zdlouhavé a náročné, a současně jsem poukázala na některé příčiny jejich zdlouhavosti. Upozornila jsem na některé problémy, kterým musí likvidátoři a správci konkurzní podstaty během své činnosti čelit a na vlastnosti, které by jim neměly chybět. Zhodnotila jsem hospodaření konkrétní společnosti, přičemž jsem se snažila upozornit na to, jakých chyb by se měly podnikatelské subjekty vyvarovat a čemu se během své činnosti věnovat, aby alespoň částečně snížily riziko úpadku.

The summary

The main aim of my project is to analyze the process of liquidation, bankruptcy and the doom of entrepreneurial subject. I have chosen a company to demonstrate the whole process and I have rendered it in particular steps as it passed in reality. I have analyzed some causes leading to the doom of entrepreneurial subjects. I have shown, that the process of liquidation and the bankruptcy is lengthy and difficult, and I have referred to some causes of their length. I have indicated some difficulties connected with the working of trustees in bankruptcy, and some features they should have. I have rated a managing of the concrete company. I have tried to indicate the mistakes of entrepreneurial subjects, which they should avoid and which they should devote to reduce a risk of failure.

Obsah:

Seznam použitých zkratk a symbolů	9
1. Úvod.....	10
2. Charakteristika a ekonomická situace podnikatelského subjektu	12
2.1 Charakteristika podnikatelského subjektu	12
2.1.1 Založení společnosti	12
2.1.2 Stanovy společnosti	12
2.2 Vývoj ekonomické situace společnosti	14
2.2.1 Obchodní vztahy společnosti.....	15
2.2.1.1 Vymáhání pohledávek společností Gama.....	15
2.2.1.2 Zadluženost společnosti.....	17
2.2.2 Hospodaření společnosti po jejím rozdělení.....	17
2.2.3 Finanční analýza společnosti	20
2.2.4 Finanční ozdravení společnosti	24
3. Důvody zrušení podnikatelského subjektu.....	26
3.1 Obecné příčiny zrušení obchodní společnosti	26
3.2 Specifické příčiny zrušení podnikatelského subjektu	27
4. Způsoby zrušení podnikatelského subjektu.....	31
4.1 Zrušení bez likvidace.....	31
4.2 Zrušení s likvidací.....	32
4.2.1 Rozhodnutí o likvidaci	34
4.2.1.1 Svolání mimořádné valné hromady.....	34
4.2.1.2 Jmenování likvidátora	35
4.2.1.3 Zápis změn do obchodního rejstříku	36
4.2.2 Průběh likvidačního procesu	37
4.2.2.1 Osoba likvidátora.....	37
4.2.2.2 Likvidační tým.....	41
4.2.2.3 Mimořádná účetní závěrka	41
4.2.2.4 Předávací protokol.....	43
4.2.2.5 Zahajovací likvidační účetní rozvaha	44
4.2.2.6 Program likvidace.....	44
4.2.2.7 Rozpočet likvidace	49
4.2.2.8 Přihlášení pohledávek věřitelů společnosti Gama do likvidace	50
4.2.2.9 Likvidace majetku	51
4.2.2.10 Zprávy o průběhu likvidace.....	53
4.2.2.11 Řešení pracovně-právních vztahů.....	54
4.2.2.12 Vývoj výnosů a nákladů ve společnosti Gama během likvidace	54
4.2.3 Ukončení likvidace a zánik podnikatelského subjektu.....	56

5. Konkurzní řízení.....	58
5.1 Charakteristika konkurzního řízení	58
5.2 Návrh na prohlášení konkurzu	59
5.3 Ochranná lhůta	61
5.4 Prohlášení a průběh konkurzu.....	62
5.4.1 Podmínky prohlášení konkurzu.....	62
5.4.2 Účinky prohlášení konkurzu.....	65
5.4.3 Předběžný správce konkurzní podstaty	65
5.4.4 Správce konkurzní podstaty.....	65
5.4.5 Konkurzní věřitelé	67
5.4.6 Vymezení a zpeněžení konkurzní podstaty	68
5.4.7 Konečná zpráva	70
5.4.8 Návrh na rozvrh.....	72
5.5 Nucené vyrovnání.....	74
5.6 Zrušení konkurzu	75
5.7 Vývoj výsledku hospodaření ve společnosti Gama během konkurzu.....	76
6. Vyrovnání.....	78
6.1 Návrh na vyrovnání.....	78
6.2 Vyrovnací jednání	79
6.3 Ukončení vyrovnání.....	79
6.4 Porovnání konkurzu a vyrovnání	79
7. Závěr	81
Seznam použité literatury.....	84
Seznam příloh	86

Seznam použitých zkratk a symbolů

a.s.	akciová společnost
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
č.	číslo
daň.	daňové
FO	fyzická osoba
KB	Komerční banka
Kč	koruna česká
mil.	milion
mj.	mimo jiné
např.	například
obch. rejstř.	obchodní rejstřík
obch. zák.	obchodní zákoník
popř.	popřípadě
pozn.	poznámka
%	procento
Ø	průměr
př.	příjem
resp.	respektive
s.r.o.	společnost s ručením omezeným
tis.	tisíc
tj.	to je
tzn.	to znamená
tzv.	takzvaný
var.	varianta
vč.	včetně
vyb. sr.	vybírané srážkou
ZKV	zákon o konkursu a vyrovnání
zvl.	zvláštní

1. Úvod

V roce 1989 u nás došlo ke změně ekonomického prostředí. Rozpadla se původní struktura centrálního řízení a byla postupně nahrazena tržní ekonomikou. Podnikání v podmínkách tržní ekonomiky je však mimo jiné spojeno s rizikem úpadku. V 90. letech 20. století u nás docházelo k privatizaci státního majetku, která způsobila zánik většiny státních podniků a naopak došlo ke vzniku nových podnikatelských subjektů. Ale pro tyto nové subjekty bylo a stále je velmi těžké vyrovnat se s ekonomickým prostředím a spousta jich končí svou činnost krátce po založení. Smyslem mé práce bylo zachytit teoretické postupy, jak by měl proces zániku probíhat, a demonstrovat je na mnou vybraném podnikatelském subjektu. Současně bych chtěla upozornit, že veškeré názvy společností v mé práci jsou smyšlené.

Úpadek podniku, který se blíží, může být někdy více, někdy méně zřetelný, ale vždy vede k dlouhodobým finančním potížím. Může existovat několik fází, ve kterých úpadek může probíhat, ale jeho časové rozložení, obsah a závažnost závisí na konkrétních podmínkách podniku. Pokud dojde k úpadku, je velmi důležité identifikovat jeho příčiny a poté začít řešit situaci. Ve své práci se snažím analyzovat některé hlavní příčiny vedoucí k zániku podnikatelských subjektů a upozornit na problémy, se kterými se musí během své činnosti potýkat. Samozřejmě, že příčiny vedoucí k zániku jsou u každého podnikatelského subjektu individuální a závisí na specifických podmínkách podniku, avšak existuje několik skutečností, které působí problémy všem podnikům. Proto jsem se snažila nastínit řešení, jak tyto problémy odstranit nebo alespoň zmírnit jejich negativní dopad. Také jsem se snažila upozornit na některé chyby a nedostatky, kterých se mohou podnikatelské subjekty dopouštět, přičemž se tím mohou dostat do nepříznivé ekonomické situace.

Stále velkým problémem zůstává vymahatelnost pohledávek a v tržním hospodářství je pro podnikatele velmi obtížné, aby se sami vyrovnali se svými věřiteli a jsou buď předluženi, nebo nejsou dlouhodobě schopni plnit své peněžité závazky. Existuje spousta společností, které nejsou schopny domoci se úhrady svých pohledávek. Tyto pohledávky mohou často představovat i velmi vysokou částku a málo které společnosti by tyto peníze nechyběly. Můžeme přistoupit k vymáhání pohledávek prostřednictvím soudu, ale je otázkou času a

obrovských nákladů na toto řízení, zda se nám to vyplatí. Ve své práci jsem ukázala, že vymáhání pohledávek soudní cestou není levnou ani krátkodobou záležitostí.

Proces likvidace je velmi náročný a měl by probíhat co nejrychleji s cílem zachovat podnikání, obchodní spojení a zaměstnanost. Bohužel likvidace v praxi neprobíhá vždy příliš rychle. Ve své práci jsem se snažila najít příčiny zdlouhavosti celého procesu. Důležitou roli v průběhu likvidace má likvidátor, jehož postavení není zrovna jednoduché. Zejména jeho znalosti, schopnosti a dovednosti mají vliv na celý průběh likvidace a na její úspěšnost. Pokusila jsem se zachytit vlastnosti, které by měl mít, a ukázat některé problémy, kterým musí během své činnosti čelit. Likvidace je proces, ke kterému přistoupí vedení podnikatelského subjektu např. v případě, že podnik není dlouhodobě schopen hradit náklady vlastní činnosti z výsledků svého hospodaření a plnit své závazky. Otázkou však je, zda zakladatel přistoupí k řešení těchto problémů včas, neboť nevhodné přistoupení k likvidaci může vést až k prohlášení či dokonce zamítnutí návrhu na prohlášení konkurzu.

Zákon o konkurzu a vyrovnání byl uveden v platnost pod č. 328/1991 Sb. Stále je však snahou odstranit nedostatky tohoto zákona a doplnit některá chybějící řešení. Novely přinesly pozitivní řešení některých problémů, je však zřejmé, že nemohly změnit základní koncepci a strukturu zákona. V září tohoto roku byl odevzdán Ministerstvu spravedlnosti ČR návrh nového zákona o úpadku, jehož některé výhody jsem uvedla ve své práci. Při prohlášení konkurzu je mimo jiné stanoven správce konkurzní podstaty, který má velkou odpovědnost. Správcům jsou někdy svěřeny obrovské majetkové hodnoty, proto se věnují také problematice jejich prověřování a vzdělávání. Také jsem se snažila najít alespoň některé důvody zdlouhavosti konkurzního řízení.

Hlavním cílem mé práce je ukázat průběh likvidace, konkurzu a zániku podnikatelského subjektu v praxi, analyzovat některé příčiny vedoucí k zániku, poukázat na komplikace, které s celým procesem souvisí, upozornit na některé problémy, kterým musí podnikatelské subjekty během své činnosti čelit a nastínit možná řešení, jak odstranit nebo alespoň zmírnit negativní dopady těchto problémů.

2. Charakteristika a ekonomická situace podnikatelského subjektu

2.1 Charakteristika podnikatelského subjektu

2.1.1 Založení společnosti

Podnik, který jsem si pro svou práci vybrala, byl založen již v roce 1946. Během své existence několikrát změnil svou obchodní firmu a právní formu. Obchodní společnost byla založena jako akciová společnost 19. 12. 1990 a zapsána do obchodního rejstříku dne 29. 12. 1990. Od roku 1993 je společnost zapsána pod názvem Gama, a.s. Současně je třeba poznamenat, že v průběhu roku 1994 došlo k rozdělení společnosti Gama na tři subjekty, a to na společnost Kovos, společnost Lasa a zbytkový podnik Gama.

Společnost byla založena jednorázově podle zakladatelského plánu na základě rozhodnutí představenstva společnosti Frigo akciová společnost, a to na dobu neurčitou. Společnost Frigo se zabývá koupí zboží za účelem dalšího prodeje, zprostředkovatelskou a obstaravatelskou činností související s výzkumem, výrobou, distribucí a užitím letecké techniky komplementárních strojírenských výrobních programů. Předmětem podnikání společnosti Gama bylo tepelné zpracování kovů, provozování malých vodních elektráren, výroba nástrojů, galvanizace kovů, kovoobrábění, výroba a opravy motorových dopravních prostředků, ubytování, silniční motorová doprava, podnikání v oblasti nakládání s odpady, hostinská činnost-závodní stravování, poskytování software a provoz mateřské školy.

2.1.2 Stanovy společnosti

Akciová společnost Frigo jako jediný akcionář s veškerými právy valné hromady schválila v roce 1990 stanovy společnosti. Téměř o tři roky později byla schválena novela stanov, z níž uvedu alespoň nejzákladnější body. Základní kapitál společnosti byl 175 774 000 Kč, přičemž o jeho změnách mohla rozhodovat valná hromada s výjimkou, kdy o jeho zvýšení rozhodovalo představenstvo. Základní kapitál byl rozdělen do 175 774 akcií o nominální hodnotě 1 000 Kč každé z nich. Veškeré akcie zněly na jméno, byla s nimi spojena práva

akcionářů a musely být opatřeny podpisem nejméně dvou členů představenstva společnosti.

S každou akcií byla spojena zejména tato práva:

- právo na poměrnou část zisku společnosti určeného k rozdělení valnou hromadou
- právo účastnit se valné hromady
- právo uplatňovat návrhy na valné hromadě akcionářů
- právo hlasovat na valné hromadě akcionářů
- právo žádat u soudu o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady
- v případě zániku společnosti s likvidací právo na poměrný podíl likvidačního zůstatku společnosti.

Společnost vedla seznam akcionářů uvádějící jejich jméno a adresu, počet akcií vlastněných takovým akcionářem, sérii a pořadové číslo akcií. Také se do seznamu zaznamenávaly veškeré převody akcií.

Změny základního kapitálu

O **zvýšení** základního kapitálu rozhodovala valná hromada na základě návrhu představenstva dvoutřetinovou většinou hlasů příslušejících přítomným akcionářům společnosti s výjimkou, kdy o zvýšení rozhodovalo představenstvo. Účinky zvýšení kapitálu mohly nastat až ode dne jeho zápisu do obchodního rejstříku. Základní kapitál mohl být zvýšen upsáním nových akcií, vydáním dluhopisů nebo použitím části zisku nebo jiného majetku společnosti převyšující základní kapitál. **Snížení** základního kapitálu se mohlo provést snížením jmenovité hodnoty akcií nebo vzetím určitého počtu akcií z oběhu.

Orgány společnosti

Nejvyšším orgánem společnosti byla **valná hromada**, která se skládala ze všech na ní přítomných akcionářů. Mohla rozhodovat např. o změně stanov společnosti, o změně základního kapitálu, o vydávání dluhopisů a zadlužování společnosti nad padesát procent základního kapitálu, o volbě a odvolání členů představenstva a dozorčí rady atd.

Statutárním orgánem společnosti bylo **představenstvo**, které řídilo činnost společnosti a jednalo jejím jménem. Společnost měla tři členy představenstva, jehož úkolem bylo zejména uskutečňovat obchodní vedení a zajišťovat provozní záležitosti, vykonávat zaměstnavatelská práva, realizovat rozhodnutí valné hromady atd.

Dalším orgánem společnosti byla **dozorčí rada**, která měla tři členy a dohlížela na výkon působnosti představenstva a uskutečňování podnikatelské činnosti. Dozorčí rada byla povinna přezkoumávat roční účetní závěrku, návrhy na rozdělení zisku a informovat o výsledcích své činnosti valnou hromadu.

Ředitel společnosti řídil činnost společnosti a byla mu udělena prokura. Tudiž byl oprávněn činit veškerá rozhodnutí nezbytná pro každodenní chod podnikání.

Představenstvo mj. zajišťovalo sestavení roční účetní závěrky a návrhu na rozdělení zisku. To vše muselo být předloženo dozorčí radě a poté valné hromadě. Společnost také byla povinna zpracovávat zjednodušené čtvrtletní bilance poskytující základní informace o aktuální majetkové a finanční situaci společnosti, efektivnosti jejího hospodaření a o výši zisku či ztráty vzniklé za toto období. Tyto stanovy byly platné ode dne 22. 10. 1993.

2.2 Vývoj ekonomické situace společnosti

Ve společnosti vznikala spousta problémů, které ji přinutily k rozhodnutí o likvidaci. Proto bych ráda upozornila alespoň na některé z nich. Příčin hospodářských problémů může být mnoho. *Lze je rozdělit na příčiny vnitřní a vnější. Mezi příčiny vnitřní lze zařadit např. zastarávání úrovně výroby a výrobního procesu, nevhodné organizační uspořádání, chybnou finanční a odpisovou politiku, nedostatečnou odbytovou politiku, náročnou administrativu nebo nízkou účinnost řízení. K příčinám vnějším lze přiřadit zejména vývoj světové ekonomiky, politickou situaci, změnu hospodářské politiky, změny v poptávce, nové módní trendy, nové vědecké a technické poznatky*¹.

¹ Synek M. a kol. *Ekonomika a řízení podniku: učební texty pro inženýrské studium podniková ekonomika*. 2. vyd. Praha: VŠE, 1997, str. 402.

2.2.1 Obchodní vztahy společnosti

Společnost Gama podnikala zejména v oblasti těžkého průmyslu. K tomu, aby mohla zahájit svou činnost, bylo nezbytné pořídit různé stroje a zařízení, což nebylo levnou záležitostí. Společnost byla proto nucena vzít si řadu úvěrů. Společnost na počátku své existence neměla žádné finanční problémy, a tudíž nebyl ani problém úvěry splácet. Od roku 1991 však nebyla situace tolik příznivá. Společnost měla obrovské pohledávky za svými odběrateli, kteří nehradili faktury vydané společností Gama vůbec nebo s velkým zpožděním. Odběratelé často neplatili společnosti za odebrané výrobky, proto ani společnost nemohla platit svým dodavatelům.

2.2.1.1 Vymáhání pohledávek společností Gama

Největším obchodním partnerem byla společnost Lasa, která občas také neměla dostatek finančních prostředků, a proto s ní často uzavírala společnost Gama **dohody o vzájemném zápočtu pohledávek a závazků**. Je to řešení zřejmě nejjednodušší, nejrychlejší a nejlevnější.

Pohledávka může být také vymáhána **soudní cestou**, což je velmi zdlouhavé a nákladné. Už na počátku 90. let společnost Gama vymáhala úhradu svých vydaných faktur soudní cestou. Společnost podala hned několik žalob na své odběratele. Rozhodla jsem se uvést alespoň některé žaloby podané společností Gama, abych ukázala zdlouhavost celého procesu.

Žaloby podané společností Gama

1. Na konci roku 1992 podala společnost Gama žalobu na společnost, která jí dlužila přibližně 70 tis. Kč a to od února roku 1992. V květnu roku 1992 však došlo ke změně právní formy dlužníka ze státního podniku na akciovou společnost, což společnost Gama nevěděla. V září 1993 soud upozornil společnost Gama na toto chybné označení a žádal o odstranění tohoto nedostatku. Jelikož společnost Gama tento nedostatek odstranila, uložil soud dlužníkovi zaplatit celou částku. Na počátku roku 1994 však dlužník zaslal soudu

odpor proti rozhodnutí a požadoval, aby se dluh promlčel. Tento odpor byl v červenci roku 1994 zaslán společnosti Gama, která se měla vyjádřit, zda trvá stále na žalobě. Společnost Gama zaslala soudu, že o změně právní formy ji nikdo neinformoval ani se nezmínil, a že se o změně dozvěděla až v průběhu roku 1993, když došlo k prodeji dalších výrobků dlužníkovi. Tudíž společnost i nadále požadovala úhradu dluhu. V srpnu roku 1994 bylo zasláno předvolání k soudu. O pár dní později však společnost Gama zaslala soudu, že bere žalobu zpět. Jelikož neproběhlo žádné jednání, byl společnosti vrácen i soudní poplatek. Společnost Gama se sice nakonec se svým dlužníkem dohodla, ale až za poměrně dlouhou dobu.

2. Další dlužník dlužil společnosti Gama peníze už od počátku roku 1992 celkem za devět dodávek výrobků. Opět došlo k podání žaloby ze strany společnosti Gama, nakonec ale vzala společnost Gama svou žalobu zpět z důvodu uzavření dohody o započtení vzájemných pohledávek a závazků. Celý proces se opět táhnul více než dva roky.

3. Dalším žalovaným dlužníkem z roku 1992 bylo družstvo. Společnost Gama zapomněla k žalobě přiložit výpis z obchodního rejstříku družstva, čímž se proces prodloužil. Nakonec byl soudem vydán platební rozkaz na začátku roku 1995. Byl zablokován účet družstva, z kterého měla být vyplacena dlužná částka, ale tento účet byl bohužel prázdný.

4. Dlužníkem z roku 1992 byla společnost, která byla dříve státním podnikem. Společnost Gama podala žalobu, ale opět jí unikla změna obchodní firmy. Proto chtěl dlužník, aby bylo upuštěno od žaloby, ale společnost Gama tento nedostatek odstranila. Dlužník poté zaplatil část jiného dluhu, ale odmítl zaplatit dluh zbývající, který byl větší. Proto se společnost Gama obrátila opět na soud, který vydal v roce 1995 platební rozkaz.

Žalob bylo podáno dosti. Často také chodily od dlužníků společnosti Gama žádosti, aby nevybírala dluhy soudně. Dlužníci se omlouvali, že neměli zatím na zaplacení dluhu z důvodu nedostatku finančních prostředků, který byl způsoben platební neschopností jejich odběratelů. Když ale odběratelé dlužili společnosti už od roku 1991, je pochopitelné, že byla později podána žaloba k soudu. Soudní proces vymáhání pohledávek je nákladný časově i finančně. Proto by se měla společnost neustále informovat, k jakým změnám

došlo a zejména pak o podkladech, které musí doložit soudu, aby mohlo být zahájeno řízení. Považuji za vhodné řešit vyrovnání pohledávek uzavřením dohody o započtení pohledávek a závazků. Je však třeba začít vyjednávat s dlužníkem co nejdříve, a tím si ušetřit čas vyžadovaný soudním procesem.

2.2.1.2 Zadluženost společnosti

Společnost měla **úvěry** u Ekoagrobanky, Konsolidační banky a u Komerční banky. Úvěry měly být spláceny, ale jelikož neměla společnost dostatek finančních prostředků, docházelo k neustálému nárůstu dluhu. Některé úvěry byly spláceny alespoň částečně, ale pozdě, a proto bylo nutné platit také úroky z prodlení, které dosahovaly vysokých částek. Dále měla společnost účet u Československé obchodní banky, u Komerční banky a u Agrobanky. Na těchto účtech byly kladné zůstatky, ale často nepřesáhly částku jednoho tisíce korun. Jakmile na účtu přibýly nějaké finanční prostředky, použila je společnost na úhradu svých dluhů.

Za zmínku jistě stojí i další dluhy, které společnost měla. Velký dluh měla vůči **okresní správě sociálního zabezpečení**, které společnost neplatila již delší dobu. Později začala alespoň částečně splácet dluh, který se tak snížil, ale stále narůstalo penále za pozdější platby. Nebyla to však jediná instituce, které společnost dlužila peníze. Další byl **finanční úřad**, u kterého měla společnost prodlení s úhradou mnoho dnů, dokonce činilo opoždění i dobu delší jednoho roku. Dále společnost neplatila poplatky za znečišťování ovzduší a hrozilo jí i ukončení dodávky zemního plynu z důvodu neplacení za odběr. Pochopitelně společnost neplatila ani svým **dodavatelům**, protože neměla z čeho.

2.2.2 Hospodaření společnosti po jejím rozdělení

Během roku 1994 došlo k rozdělení společnosti Gama na tři subjekty (společnost Kova, Lasa a Gama). Společnost Lasa se stala výrobním nástupcem společnosti Gama, která byla 100 % vlastníkem akcií společnosti Lasa. Do základního kapitálu nového subjektu Lasa však byly převedeny nemovitosti zatížené zástavním právem Komerční banky. V tomto

roce se vyskytly závažnější problémy finanční, ekonomické a organizační, které vznikaly mj. v souvislosti s probíhající výstavbou závodu společnosti Gama.

Ani v roce 1995 nebyla situace příznivá, a proto nechápu, že společnost stále investovala. Ke konci tohoto roku společnost pořídila např. plynový kotel, nářezový stroj a vysokozdvihný vozík. O necelý měsíc později byl ještě pořízen soubor zařízení na výrobu ochranné atmosféry pro tepelné zpracování celkem za 1,5 mil. Kč. Podle mého názoru společnost prováděla příliš mnoho investic vzhledem k malému počtu zaměstnanců, které měla. Také pochybuji o tom, že se společnost zajímala o to, zda se jí investice vyplatí. Neměla finanční prostředky a spoustu dluhů, proto si měla zjistit jaká je výnosnost a návratnost pořizované investice a zda je výhodné investici provést.

V tomto roce byl již podán Komerční bankou **návrh na prohlášení konkurzu** na společnost Gama. K tomuto návrhu společnost Gama uvedla, že jedná s největšími věřiteli a nabízí jim způsob vyrovnání jejich pohledávek, plní své nové závazky, splatila též část starších závazků, a že je tedy schopna své závazky plnit. Současně uvedla, že není předlužena, závazky nepřevyšují její obchodní jmění, činí kroky k překonání úpadku, k vyrovnání splatných závazků vůči největším věřitelům, a to zejména nabídkou prodeje cenných papírů, které vlastní.

Společnost dosahovala ve svém hospodaření již delší dobu ztrátu, která se na konci roku 1995 vyšplhala až na 74 mil. Kč. Největší položkou v nákladech byly pokuty a penále, které činily 40,9 mil. korun. Penále bylo za pozdní placení sociálního zabezpečení a za pozdní placení odvodů finančnímu úřadu. Velkou částkou byly úroky z provozních úvěrů a sankční úroky, které činily přes 7 mil. Kč. Velkou položkou byla také spotřeba energie, spotřeba materiálu a náklady na služby jako nájemné a externí kooperace. Velké byly i náklady na opravy a udržování strojů a zařízení, smluvní pokuty a penále za pozdní placení faktur.

Největší část výnosů tvořily tržby z prodeje služeb, provozní výnosy jako dopravné a nájemné, tržby z prodeje materiálu, menší část tvořily tržby za vlastní výrobky a smluvní pokuty a penále. Strukturu majetku a zdrojů financování ukazuje tabulka č. 1.

Tabulka č. 1 Rozvaha společnosti Gama k 31. 12. 1995 v tis. Kč

Aktiva celkem	335 960
Pohledávky za upsaný vlastní kapitál	0
Stálá aktiva	283 373
dlouhodobý nehmotný majetek	328
dlouhodobý hmotný majetek	44 859
dlouhodobý finanční majetek	238 186
Oběžná aktiva	52 587
zásoby	12 286
dlouhodobé pohledávky	0
krátkodobé pohledávky	39 851
finanční majetek	450
Ostatní aktiva - přechodné účty aktiv	0
časové rozlišení	0
dohadné účty aktivní	0
Pasiva celkem	335 960
Vlastní kapitál	121 614
základní kapitál	175 774
kapitálové fondy	91 618
fondy ze zisku	274
výsledek hospodaření minulých let	-71 986
výsledek hospodaření běžného účetního období	-74 066
Cizí zdroje	214 346
rezervy	0
dlouhodobé závazky	16 934
krátkodobé závazky	148 069
bankovní úvěry, výpomoci	49 343
Ostatní pasiva - přechodné účty pasiv	0
časové rozlišení	0
dohadné účty pasivní	0

Zdroj: Interní materiály společnosti Gama a.s.

Z rozboru rozvahy jsou zřetelné určité problémy, které ve společnosti nastaly. Příliš vysoká hodnota materiálu a výrobků na skladě, vysoké pohledávky a ještě větší dluhy, naopak velmi malá částka na bankovních účtech a v pokladně.

Myslím si, že společnost měla zbytečně velké zásoby materiálu i hotových výrobků. Společnost se měla snažit prodat co nejvíce výrobků, a potom teprve uvažovat o případném pořízení dalších strojních zařízení na výrobu. Možná se také měla zamyslet nad tím, zda je způsob zásobování ten nejlepší a zda by nebylo lepší nakupovat menší množství materiálu. Existují různé propočty, které by nám řekly, kolik zásob materiálu je nezbytné mít pro výrobu a zda máme na skladě optimální množství zásob výrobků. Pak by mohly být nižší náklady na skladování jak materiálu tak výrobků. Proto bych se každopádně věnovala optimalizaci zásobování a zjistila bych, zda se investice pro podnik vyplatí. Je mi jasné, že se výroba tohoto podniku bez strojů a zařízení neobejde, ale snažila bych se nakupovat starší a tudíž levnější stroje i zařízení. Myslím si, že malá prodejnost výrobků mohla být způsobena dovozem levnějších výrobků ze zahraničí. Proto bych se snažila zjistit, která výrobní činnost v podniku je nejvýnosnější, o které výrobky je největší zájem na trhu a této činnosti či výrobě výrobků bych se věnovala nejvíce. Snažila bych se odprodat část strojů a zařízení, zúžit svou specializaci, zmenšit výrobu nebo zkusit vyrábět na zakázku.

Společnost měla na začátku své existence dost odběratelů, a to i v zahraničí, zejména na Slovensku. Společnost měla asi tři největší a stálé odběratele. Nejvíce obchodovala se společností Lasa, která si pronajala budovy patřící společnosti Gama. Společnost Lasa sice občas nájemné platila, ale jen částečně. Společnost Gama také kupovala od společnosti Lasa zboží a služby jako např. opravy zařízení. Často se jednalo o velké částky, neboť docházelo i ke koupi strojů a zařízení jako např. fréza, vysokozdvihový vozík apod. Myslím si, že se společnost měla snažit o budování dalších dodavatelsko-odběratelských vztahů. Mohla zkusit nalézt jiné odběratele, které měla pořádně prověřovat z hlediska jejich solventnosti.

2.2.3 Finanční analýza společnosti

Společnosti by měly provádět finanční analýzu, která ukazuje finanční zdraví firmy. Můžeme zjišťovat celkem tři skupiny ukazatelů. **Absolutní ukazatelé** jsou konkrétní hodnoty, které zjistíme z finančních výkazů, ale které nám toho příliš neřeknou. **Rozdílovými ukazateli** mohou být např. přidaná hodnota (tj. rozdíl tržeb a materiálových nákladů) nebo čistý pracovní kapitál (tj. rozdíl mezi oběžnými aktivy a krátkodobými

závazky). Poslední skupinou jsou **poměrové ukazatelé**, které jsem si k finanční analýze společnosti vybrala. Provedla jsem finanční analýzu společnosti k 31. 12. 1995.

Poměrové ukazatelé finanční analýzy:

Ukazatelé rentability

- měří čistý výsledek podnikového snažení, ale považovala jsem za zbytečné je počítat, protože berou v úvahu čistý zisk, který ve společnosti dosažen nebyl.

Ukazatelé aktivity

- vyjadřují, jak dlouho jsou vázány určité položky aktiv:

1. Rychlost obratu zásob = $\text{tržby} / \text{Ø stav zásob}$
= $18\,152\,876,67 / 13\,943\,939,88 = 1,3$

Tento ukazatel nám říká, kolikrát se přemění majetek ze zásob materiálu až po nákup nových zásob.

2. Doba obratu zásob = $\text{Ø stav zásob} / \text{Ø denní tržby}$
= $13\,943\,939,81 / 49\,733,91 = 280,4$ dnů

Ukazatel říká, že cyklus přeměny trvá 280,4 dnů. Uvádí se, že optimum je 30 dnů.

3. Rychlost obratu pohledávek = $\text{tržby} / \text{Ø stav pohledávek}$
= $18\,152\,876,67 / 44\,041\,621,08 = 0,41$

Ukazatel vyjadřuje, že odběratelé nám zaplatí 0,41krát za rok.

4. Doba obratu pohledávek = $\text{Ø stav pohledávek} / \text{Ø denní tržby}$
= $44\,041\,621,08 / 49\,733,91 = 885,54$ dnů

Tento ukazatel vyjadřuje, že odběratelé nám zaplatí za 885,54 dnů neboli jak dlouho existuje majetek ve formě pohledávek.

Ukazatelé likvidity

- vyjadřují schopnost podniku hradit své závazky v době splatnosti:

1. Okamžitá likvidita = (finanční majetek/krátkodobé závazky) x 100
= (450 483,48/158 377 563,7) x 100 = 0,28 %

Znamená to, že společnost má pouze 0,0028krát více pohotových peněžních prostředků než krátkodobých závazků. Jako optimum se uvádí 20-50 %.

2. Pohotová likvidita = [(oběžná aktiva - zásoby)/krátkodobé závazky] x 100
= (40 301 706,09/158 377 563,7) x 100 = 25,45 %

Podnik je schopen platit z 25,45 %, ale optimum je 100-120 %.

3. Běžná likvidita = (oběžná aktiva/krátkodobé závazky) x 100
= (52 587 426,13/158 377 563,7) x 100 = 33,2 %

Oběžný majetek představuje 33,2 % krátkodobých závazků. Optimální by bylo 200-250 %.

Ukazatelé zadluženosti

➤ měří rozsah, v jakém je podnik financován cizím kapitálem:

1. Zadluženost 1 = (dlouhodobé závazky/vlastní kapitál) x 100
= (55 969 224,33/121 613 550,4) x 100 = 46,02 %

Dlouhodobé závazky jsou 0,46krát větší než vlastní kapitál.

2. Zadluženost 2 = (dlouhodobé závazky/úhrnný vložený kapitál) x 100
= (55 969 224,33/335 960 338,4) x 100 = 16,66 %

Dlouhodobé závazky tvoří 16,66 % z celkového vloženého kapitálu.

3. Zadluženost 3 = [(celkové závazky+leasingové splátky)/úhrnný vložený kapitál] x 100
= (214 346 788,03/335 960 338,4) x 100 = 63,8 %

Závazky tvoří 63,8 % z celkového kapitálu. Optimum se pohybuje kolem 40 %.

4. Doplňkový ukazatel k zadluženosti 3 = (vlastní kapitál/úhrnný vložený kapitál) x 100
= (121 613 550,4/335 960 338,4) x 100 = 36,2 %

Vlastní kapitál tvoří 36,2 % celkového kapitálu, ale optimální je asi 60 %.

Je zřejmé, že společnost neměla optimální finanční strukturu, a také jí vznikala **platební neschopnost**. Společnost trpěla druhotnou platební neschopností, která vznikla tím, že jí neplatili odběratelé, tudíž nemohla platit svým dodavatelům. Zjistila jsem zde i platební neschopnost třetího stupně, kdy podnik neplnil závazky vůči státním institucím.

Uvádí se, že by společnost měla mít 40 % cizího a 60 % vlastního kapitálu. Společnost Gama měla cizího kapitálu 64 % a vlastního kapitálu asi 36 %. **Struktura kapitálu** nebyla příliš optimální a ještě musím poznamenat, že ve vlastním kapitálu byly zahrnuty i oceňovací rozdíly z kapitálových účastí, které činily 75 % celkového vlastního kapitálu.

Společnost si musí uvědomit, že cizí kapitál je dluh, který musí dříve či později zaplatit, a že právě proto by se měla věnovat optimalizaci finanční struktury. *Cizí kapitál je samozřejmě výhodné použít zejména tehdy, když např. společnost nemá dostatek vlastního kapitálu při zakládání společnosti a nechce přibírat další společníky, kteří by společnost omezovali v rozhodování, nebo když společnost nemá přechodně dostatek kapitálu².*

Velkou výhodou při používání cizího kapitálu může být daňový efekt, který se projeví ve snížení daňového základu díky úrokům z půjček a tím se projeví i ve snížení odváděné daně z příjmů. Vypůjčené peníze umožňují vydělat více dalších peněz, ale musí být s nimi dobře nakládáno a musí se najít taková míra, aby výnosnost a riziko byly v rovnováze a podnik se nedostal do finančních potíží. Dále si musí společnost uvědomit, že cizí kapitál zvyšuje zadluženost společnosti a tím i nebezpečí platební neschopnosti a snižuje finanční stabilitu.

Náklady spojené se získáním příslušného druhu kapitálu závisí na době jeho splatnosti a riziku jeho použití z hlediska uživatele a věřitele. Čím je doba splatnosti delší, tím vyšší cenu za něj musí společnost zaplatit. Tudíž vychází nejlevněji krátkodobý cizí kapitál a nejdražší základní akciový kapitál, protože jeho splatnost je neomezená³.

² Synek M. a kol. *Ekonomika a řízení podniku: učební texty pro inženýrské studium podniková ekonomika*. 2. vyd. Praha: VŠE, 1997, str. 63.

³ Valach J. a kol. *Finanční řízení podniku*. 2. vyd. (1999). Praha: EKOPRESS, 2001, str. 79.

Dále je třeba brát na vědomí, že se věřitelé obávají o svůj kapitál zejména kvůli návratnosti, a proto je další cizí kapitál obtížnější a dražší získat. Také velké množství cizího kapitálu omezuje pravomoci v rozhodování. Vlastní kapitál je ukazatelem finanční jistoty a nezávislosti podniku, ale může nést větší riziko (např. při likvidaci podniku jsou akcionáři poslední v pořadí při vyrovnávání nároků na úhradu). S růstem zadluženosti roste i úroková míra, neboť roste riziko pro banku a větší riziko vyžaduje vyšší výnosnost. Je-li peněz vypůjčeno mnoho, dochází k růstu finančního rizika, narušení celkové finanční stability podniku a k růstu nákladů na kapitál. Vyšší podíl cizího kapitálu zvyšuje tržní cenu akcií, ale s vysokým podílem úroků na zisku se začne tržní cena akcií snižovat. Je třeba vyrovnávat výnosnost a riziko tak, aby bylo dosahováno maximální tržní ceny akcií.

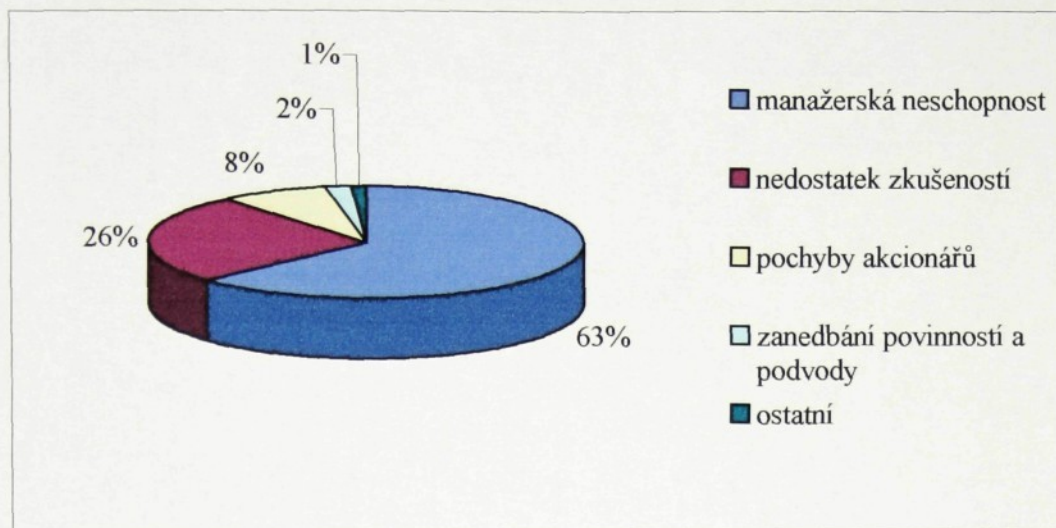
Ukazatelé finanční analýzy je vhodné srovnávat např. s odvětvovými průměry, hodnotit je v čase a hodnotit vzájemné vztahy mezi poměrovými ukazateli. Analýza odhaluje slabá a silná místa ekonomiky podniku a slouží jako podklad pro finanční řízení.

Musím říci, že výsledky finanční analýzy jsou opravdu alarmující a žádný z vypočtených ukazatelů nedosahuje optimální hodnoty. Společnost se měla např. snažit snížit zásoby a hodnotu svých závazků. Společnost měla obrovské množství krátkodobých závazků ve srovnání se závazky dlouhodobými. Závazky krátkodobé je nutné splácet za kratší dobu, což samozřejmě nebyla společnost vzhledem k nedostatku finančních prostředků a špatné likviditě schopna splnit. Společnost si měla uvědomit, že má hodně strojů a zařízení, které jsou nejméně likvidní. Je nejtěžší a trvá nejdéle dobu přeměnit tento majetek na peníze, kterých se společnosti nedostávalo. Problém je vidět i v obrovských pohledávkách, které společnosti zůstaly neuhrazené. Snažila bych se důkladně prověřovat své odběratele a jejich solventnost. Je zřejmé, že situace ve firmě byla velmi nepříznivá.

2.2.4 Finanční ozdravení společnosti

Jak jsem se již zmínila, existují vnitřní a vnější příčiny hospodářských potíží. Mezi vnitřní příčiny neúspěchu patří kromě vyjmenovaných příčin v kapitole 2.2 i další příčiny, které jsem zobrazila v obrázku č. 1.

Obrázek č. 1 Vnitřní příčiny neúspěchu podniku

Zdroj: Synek M. a kol. *Ekonomika a řízení podniku: učební texty pro inženýrské studium podniková ekonomika*. 2. vyd. Praha: VŠE, 1997, str. 402.

Společnost se měla snažit najít příčiny, které k jejímu špatnému stavu vedly. Potom měla začít situaci řešit. Myslím si, že se mohla společnost pokusit o **sanaci**. Jejím smyslem je přijmout soubor opatření, který by vedl k finančnímu ozdravení společnosti. Společnost by měla hledat nové finanční zdroje pro zlepšení úrovně likvidity a navrhnout opatření k ozdravení podniku. Sanace může být provedena např. promítnutím ztráty do rozvahy na stranu pasiv, přičemž se účetně sníží základní kapitál. Jedná se o tzv. čistou sanaci. K tomuto snížení dochází v případě, že došlo ke ztrátě, kterou není možno uhradit z rezervního fondu, nebo kterou není možno převést do příštího roku. Je třeba si ale uvědomit, že základní kapitál nesmí být nižší než je zákonem stanovená hranice. Základní kapitál může být snížen poklesem jmenovité hodnoty akcií či stáhnutím určitého počtu akcií z oběhu. Snížení jmenovité hodnoty může být provedeno tak, že akcionáři předloží své akcie a ty se vymění za akcie s nižší nominální hodnotou. Případně lze označit původní akcie nižší hodnotou. Pokud stahuje společnost akcie z oběhu, nejprve vezme ty, které patří do jejího majetku. Pokud by to nestačilo ke snížení, musí akcionáři předložit své akcie k vykoupení. Společnost nesmí zapomenout na povinnost zapsat snížení základního kapitálu do obchodního rejstříku. K žádnému pokusu o sanaci však ve společnosti Gama nedošlo.

3. Důvody zrušení podnikatelského subjektu

Zrušení je právní skutečnost, která směřuje k ukončení existence subjektu podnikání a je pro toto ukončení existence nezbytná. V zájmu toho se přijímá rozhodnutí nejen o tom, že existence má skončit, ale i o tom, jak mají být uspořádány majetkové poměry rušeného subjektu. Podnikatelský subjekt nemusí být zrušen pouze z důvodu ukončení činnosti, ale také z důvodu jeho přeměny. Pod subjektem podnikání chápeme obchodní společnosti (veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, akciová společnost, společnost s ručením omezeným), družstva a státní podniky.

Podle důvodů vedoucích ke zrušení existuje:

- dobrovolné zrušení (např. dohodou účastníků, uplynutím doby)
- nucené zrušení (např. rozhodnutím soudu)

3.1 Obecné příčiny zrušení obchodní společnosti

Existuje několik důvodů vedoucích ke zrušení podnikatelského subjektu. **Obchodní společnost může být obecně zrušena⁴:**

- *uplynutím doby, na kterou byla založena*
- *dosažením účelu, pro který byla založena*
- *dnem uvedeným v rozhodnutí společníků, nebo orgánu společnosti o zrušení společnosti, jinak dnem, kdy toto rozhodnutí bylo přijato, dochází-li ke zrušení společnosti s likvidací*
- *dnem uvedeným v rozhodnutí soudu o zrušení společnosti, jinak dnem, kdy toto rozhodnutí nabude právní moci*
- *dnem uvedeným v rozhodnutí společníků nebo orgánu společnosti, pokud dochází k zániku společnosti v důsledku fúze, převodu jmění na společníka nebo v důsledku rozdělení, jinak dnem, kdy bylo toto rozhodnutí přijato*
- *zrušením konkurzu po splnění rozvrhového usnesení nebo zrušením konkurzu z důvodu, že majetek úpadce nepostačuje k úhradě nákladů konkurzu*
- *zamítnutím návrhu na prohlášení konkurzu pro nedostatek majetku.*

⁴ § 68 odst. 3 Obch. zák.

Subjekt se však nepovažuje za zrušený, pokud bude zamítnut návrh na prohlášení konkurzu z jiného důvodu než pro nedostatek majetku subjektu. Pokud zbude po zrušení subjektu z důvodu zrušení konkurzu či zamítnutí návrhu na konkurz majetek, bude následovat likvidace⁵.

3.2 Specifické příčiny zrušení podnikatelského subjektu

Veřejná obchodní společnost

Tato společnost může být kromě obecných důvodů také zrušena, byla-li smlouva uzavřena na dobu neurčitou, výpovědí společníka podanou nejpozději šest měsíců před uplynutím účetního období, smrtí společníka nebo zánikem právnické osoby, která je společníkem. Společník může navrhnout soudu zrušení z důležitých důvodů jako třeba porušení povinností společníků. Ke zrušení dochází také prohlášením konkurzu na majetek některého ze společníků či zamítnutím návrhu na jeho prohlášení pro nedostatek majetku, zbavením nebo omezením způsobilosti k právním úkonům některého ze společníků nebo v případě, že společník přestane splňovat předpoklady, kterými jsou, že se jedná o fyzickou osobu, která splňuje všeobecné podmínky provozování živnosti podle zvláštního právního předpisu a u níž není dána překážka provozování živnosti stanovená zvláštním právním předpisem, bez ohledu na předmět podnikání společnosti. Společnost může být zrušena i z dalších důvodů stanovených ve společenské smlouvě⁶.

*Společníci mají nárok na **podíl na likvidačním zůstatku**, pokud dochází ke zrušení společnosti s likvidací. Tento zůstatek se rozdělí mezi společníky nejprve do výše hodnoty jejich splacených vkladů. Zbytek se pak rozdělí rovným dílem⁷.*

*Jestliže je společnost zrušena **fúzí**, může být sloučena či může splynout s komanditní společností do nástupnické veřejné obchodní společnosti. Všichni společníci komanditní společnosti se stanou neomezeně ručícími společníky⁸.*

⁵ § 68 odst. 4 Obch. zák.

⁶ § 88 odst. 1 Obch. zák.

⁷ § 92 odst. 1 Obch. zák.

⁸ § 92b odst. 1 Obch. zák.

Komanditní společnost

V případě komanditní společnosti není komanditista oprávněn ze společnosti vystoupit. Prohlášení konkurzu na jeho majetek nebo zamítnutí návrhu na prohlášení konkurzu pro nedostatek majetku anebo pravomocné nařízení výkonu rozhodnutí postižením podílu komanditisty ve společnosti či vydáním exekučního příkazu k postižení podílu komanditisty ve společnosti po právní moci usnesení o nařízení exekuce není důvodem zrušení společnosti, ale pouze zaniká účast komanditisty ve společnosti. Společnost se nezrušuje ani zánikem právnické osoby, která je komanditistou. Také ztráta či omezení způsobilosti komanditisty k právním úkonům není důvodem pro zánik jeho účasti ve společnosti ani pro zrušení společnosti. Nárok komanditisty na vypořádací podíl se stává součástí konkurzní podstaty⁹.

Jestliže byl zrušen konkurz na majetek komanditisty z jiných důvodů než po splnění rozvrhového usnesení nebo pro nedostatek majetku, jeho účast ve společnosti se obnovuje. Jestliže již společnost vyplatila jeho vypořádací podíl, je komanditista, jehož účast se ve společnosti obnovila, povinen jej do dvou měsíců od zrušení konkurzu společnosti nahradit. To platí obdobně i v případě, že byl pravomocně zastaven výkon rozhodnutí postižením podílu komanditisty ve společnosti nebo byla pravomocně zastavena exekuce podle zvláštního právního předpisu¹⁰. V případě smrti komanditisty se společnost neruší a jeho podíl na společnosti se dědí¹¹. Pokud zanikne účast všech komanditistů, mohou se komplementáři dohodnout o změně společnosti bez likvidace na veřejnou obchodní společnost¹².

*Při zrušení s likvidací mají společníci nárok na **podíl na likvidačním zůstatku** a každý společník má nárok na vrácení částky ve výši splaceného vkladu. Pokud by likvidační zůstatek nestačil k tomuto vrácení, mají přednostní právo na vrácení komanditisté. Zbytek se rozdělí mezi společníky podle stejných zásad jako zisk. Vypořádací podíl se vypočte obdobně¹³.*

⁹ § 102 odst. 1-2 Obch. zák.

¹⁰ § 102 odst. 3 Obch. zák.

¹¹ § 102 odst. 4 Obch. zák.

¹² § 103 Obch. zák.

¹³ § 104 odst. 1-4 Obch. zák.

V případě fúze se může společnost spojit či splynout s veřejnou obchodní společností a společníci veřejné obchodní společnosti se stanou komplementáři komanditní společnosti¹⁴.

Společnost s ručením omezeným

*Společnost s ručením omezeným může být zrušena rozhodnutím soudu dle § 152 obch. zák. či z důvodů uvedených ve společenské smlouvě¹⁵. Při zrušení s likvidací má každý společník nárok na **podíl na likvidačním zůstatku**. Tento podíl se určí poměrem obchodních podílů, pokud není ve společenské smlouvě uvedeno něco jiného¹⁶. V případě fúze s akciovou společností dojde k výměně akcií za obchodní podíly¹⁷.*

Akciová společnost

Akciová společnost může být zrušena a likvidována z důvodů, jako jsou u ostatních obchodních společností.

***Likvidační zůstatek** se dělí mezi akcionáře v poměru jmenovitých hodnot jejich akcií. Jestliže likvidační zůstatek k takové úhradě nestačí, dělí se likvidační zůstatek na část připadající majitelům prioritních akcií a ostatních akcií v rozsahu podle stanov. Části likvidačního zůstatku se dělí mezi akcionáře v poměru odpovídajícím splacené jmenovité hodnotě jejich akcií. Aby vznikl nárok na vyplacení podílu na likvidačním zůstatku, musí akcionář vrátit listinné akcie společnosti. Musí je předložit na výzvu likvidátora a ten tyto akcie zničí. Pokud společnost vydala zaknihované akcie, vzniká nárok ke dni, kdy na základě příkazu likvidátora byly zrušeny akcie společnosti v evidenci zaknihovaných cenných papírů. Musí být prokázáno, že byly všechny akcie společnosti zničeny, prohlášeny za neplatné nebo zrušeny. Poté může teprve rejstříkový soud provést výmaz společnosti z obchodního rejstříku¹⁸.*

¹⁴ § 104b odst. 1 Obch. zák.

¹⁵ § 151 Obch. zák.

¹⁶ § 153 Obch. zák.

¹⁷ § 153b odst. 1 Obch. zák.

¹⁸ § 220 odst. 1-5 Obch. zák.

Družstvo

U družstva může dojít ke zrušení např. usnesením členské schůze, přičemž o rozhodnutí členské schůze o zrušení musí být pořízen notářský zápis. Dalším důvodem může být uplynutí doby, na kterou bylo družstvo zřízeno či dosažení účelu, k němuž bylo družstvo zřízeno. Dále může být zrušeno zrušením konkursu po splnění rozvrhového usnesení nebo zrušením konkursu z důvodu, že majetek úpadce nepostačuje k úhradě nákladů konkursu, anebo zamítnutím návrhu na prohlášení konkursu pro nedostatek majetku. O zrušení může rozhodnout také soud¹⁹.

***Likvidační zůstatek** se rozdělí mezi členy způsobem určeným ve stanovách. Neurčí-li stanovy jinak, vyplatí se členům splacená část jejich členského vkladu. Zbytek likvidačního zůstatku se rozdělí mezi členy, jejichž členství ke dni zrušení družstva trvalo alespoň jeden rok. Zbytek likvidačního zůstatku se rozdělí mezi tyto členy podle rozsahu, v jakém se podílejí na základním kapitálu družstva²⁰.*

¹⁹ § 254 odst. 2-3 Obch. zák.

²⁰ § 259 odst. 3 Obch. zák.

4. Způsoby zrušení podnikatelského subjektu

Subjekty podnikání mohou být zrušeny dvěma způsoby, a to:

- bez likvidace
- s likvidací

4.1 Zrušení bez likvidace

Subjekty podnikání mohou být zrušeny bez likvidace, jestliže²¹:

- je zrušen konkurz po splnění rozvrhového usnesení nebo je zrušen z důvodu, že majetek úpadce nepostačuje k úhradě nákladů konkurzu
- je zamítnut návrh na prohlášení konkurzu pro nedostatek majetku
- přechází jmění společnosti na právního nástupce.

Způsoby přechodu jmění společnosti na právního nástupce

1. *Fúze probíhá buď sloučením nebo splynutím. Při **sloučení** dochází k zániku společnosti nebo více společností, přičemž jmění zanikající společnosti včetně práv a povinností z pracovněprávních vztahů přechází na jinou společnost. Společníci zanikající společnosti se stávají společníky nástupnické společnosti. Při **splynutí** dochází k zániku dvou nebo více společností, jmění zanikajících společností včetně práv a povinností z pracovněprávních vztahů přechází na nově zakládanou nástupnickou společnost. Společníci zanikajících společností se stávají opět společníky nástupnické společnosti. Při fúzi je nezbytné, aby zanikající i nástupnické společnosti měly stejnou právní formu. Právní účinky fúze nastávají ke dni jejího zápisu do obchodního rejstříku²².*

2. *Společníci nebo příslušný orgán společnosti může rozhodnout, že společnost se zruší bez likvidace, a že jmění společnosti včetně práv a povinností **převzme jeden společník**. Účinky nastanou ke dni zápisu převodu jmění do obchodního rejstříku²³.*

²¹ § 68 odst. 2 Obch. zák.

²² § 69a odst. 1-4 Obch. zák.

²³ § 69b odst. 1-2 Obch. zák.

3. V případě **rozdělení** společnosti může dojít k rozdělení se založením nových společností, k rozdělení sloučením nebo k rozdělení kombinací těchto forem²⁴. Rozdělením rozdělovaná společnost zaniká, jmění včetně práv a povinností z pracovněprávních vztahů přechází na nástupnické společnosti a její společníci se stávají společníky nástupnických společností. Společnost zanikající i nástupnická musí mít opět stejnou formu²⁵.

Je třeba si uvědomit, že **změnou právní formy** právnická osoba nezaniká ani nepřechází její jmění na právního nástupce.

4.2 Zrušení s likvidací

Likvidace podnikatelských subjektů je proces, který u nás probíhal do 90. let 20. století jen ojediněle. Změna ekonomického prostředí po roce 1990 způsobila rozpad původní struktury centrálního řízení a přinesla spoustu změn, kterým se musely podnikatelské subjekty přizpůsobit. Bylo nutné provést privatizaci státního majetku, která přinesla zánik většiny státních podniků a byla spojena se vznikem nových podnikatelských subjektů. Tyto subjekty se těžko vyrovnávají s ekonomickým prostředím a spousta jich zaniká krátce po založení.

Vlastník většinou rozhodne o likvidaci podniku v případě, že není dlouhodobě schopen hradit náklady vlastní činnosti či hradit své závazky. Pak se rychlou likvidací často předchází předlužení a úpadku podniku.

K likvidaci lze přistoupit i v případě, že společnost splnila účel, pro který byla založena, nebo pominuly důvody pro její další existenci a vlastníci navrhnou ukončení činnosti. Likvidace je pak důsledkem zrušení obchodní společnosti, přičemž jde o období mezi rozhodnutím o zrušení společnosti a výmazem společnosti z obchodního rejstříku. V průběhu likvidace ustává produktivní činnost společnosti a provádí se úkony vyžadované rychlou realizací likvidace. Likvidace je možná jen u právnické osoby, neboť fyzická osoba se nezbavuje závazků ani po jejím zrušení.

²⁴ § 69 odst. 4 Obch. zák.

²⁵ § 69c odst. 1-2 Obch. zák.

*V tržních ekonomikách je obvyklé, že cca 70 % založených společností končí do tří let svoji činnost. Značná část z nich končí svoje aktivity právě likvidací. Proces likvidace probíhá co **nejrychleji** s cílem zachovat podnikání, obchodní spojení a zaměstnanost, což má i náležitou oporu v legislativě²⁶.*

S tímto výrokem nemohu souhlasit, neboť v praxi likvidace neprobíhá vždy příliš rychle. Znam několik podnikatelských subjektů, jejichž názvy bohužel nemohu uvést, ve kterých probíhá likvidace nepřiměřeně dlouhou dobu. Tím dochází ke stálému růstu nákladů těchto subjektů. Zjišťovala jsem příčiny, proč likvidace trvá tak dlouho. Samozřejmě je příčinou zdoluhavého procesu to, že činnost likvidátora je velmi náročná a jistě vyžaduje delší dobu. Také si ale myslím, že příčinou může být i likvidátor, kterému dlouhá doba likvidace zjevně nevádí.

A proč končí tak vysoké procento založených společností svou činnost za tak krátkou dobu? Příčinu vidím zejména v nedokonalé legislativě. I když dochází k častým změnám v zákonech, stále velkým problémem zůstává vymahatelnost pohledávek. Spousta společností není schopna se domoci úhrady svých pohledávek, které mohou často představovat i velmi vysokou částku a málo které společnosti by tyto peníze nechyběly. Následně pak nemůže společnost zaplatit např. svému dodavateli neboli vzniká jí druhotná platební neschopnost. Dodavateli tím společnost zřejmě způsobí také problémy, neboť ten nebude schopen platit naopak svému dodavateli, a tak tento řetězec pokračuje stále dál. Můžeme přistoupit k vymáhání pohledávek prostřednictvím soudu, ale je otázkou času a obrovských nákladů na toto řízení, zda se nám to vyplatí. Ve společnosti Gama byly způsobeny finanční problémy mj. také nesplácením pohledávek, které společnost za svými odběrateli měla. Jejich vymáhání soudní cestou trvalo třeba až čtyři roky, bylo dosti nákladné a když došlo k vydání platebního rozkazu soudem, málokdy svou povinnost dlužníci splnili. Tak musela společnost požádat soud o přikázání odepsání pohledávky z účtu dlužníka, ale často bylo zjištěno, že dlužník nemá dluh z čeho uhradit, neboť nemá na účtu dostatek finančních prostředků. Samozřejmě si zdoluhavost procesu způsobila společnost sama částečně i tím, že se neinformovala o veškerých změnách, ke kterým došlo, a o podkladech, které je nutné doložit k žalobě. Odstraňování těchto nedostatků

²⁶ Pelikán, V. *Likvidace podniku*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1998, str. 7.

proces prodlužoval. Myslím si, že je vhodnější uzavřít s dlužníky dohodu o vzájemném započtení pohledávek a závazků, pokud dochází ke vzájemnému obchodu. Ale je vhodné se o to pokusit co nejdříve a ne až těsně před soudním řízením. Je nutné, aby se podnik dostatečně informoval a předešel tak zbytečnému prodlužování soudního procesu. Podnik by se měl také dobře seznámit se zákonnými předpisy a neustále se informovat o veškerých změnách, které se ho týkají.

4.2.1 Rozhodnutí o likvidaci

Vlastník většinou rozhodne o zrušení podnikatelského subjektu likvidací poté, co vyhodnotí ekonomickou situaci jako nepříznivou. Velkým problémem však je, zda vlastník přistoupí k takovému rozhodnutí včas. Proto by se měl neustále věnovat vyhodnocování svého okolí a ekonomické situaci. V žádném případě by neměl podhodnocovat ani sebemenší neúspěch, neboť nevhodné přistoupení k likvidaci může vést až k prohlášení či dokonce zamítnutí návrhu na prohlášení konkurzu.

4.2.1.1 Svolání mimořádné valné hromady

Společnost Gama byla ve špatné ekonomické situaci, proto její vlastník navrhl zrušení s likvidací. Dne 5. 4. 1996 byla svolána mimořádná valná hromada, z jejíž jednání byl vyhotoven notářský zápis. Valná hromada zahájila jednání a zvolila si předsedu, který pak řídil průběh celého jednání. Účastníkem byl pochopitelně také zástupce jediného akcionáře (společnosti Frigo), který přednesl **návrh na zrušení** akciové společnosti Gama s likvidací, což bylo schváleno. Byl **jmenován likvidátor**, jehož jméno, datum narození i adresa byly v zápisu zaznamenány. Ředitel společnosti Gama předložil mimořádné valné hromadě **návrh na změnu stanov společnosti**. Tento návrh obsahoval obchodní firmu společnosti, sídlo společnosti a pozastavení činnosti představenstva, kdy pravomoc a odpovědnost přecházejí na likvidátora, který má současně právo odvolat ředitele. Dále návrh obsahoval ustanovení o dozorčí radě, která měla dohlížet na výkon působnosti likvidátora a likvidačního týmu, byla oprávněna ověřovat postup ve věcech likvidace, mohla nahlížet do všech dokladů a záznamů týkajících se společnosti a její likvidace, kontrolovat zda jsou účetní záznamy řádně vedeny v souladu s právními předpisy,

stanovami a pokyny valné hromady, dále měla přebírat, projednávat a vyhodnocovat čtvrtletní zprávy likvidátora o postupu a průběhu likvidace. Tato změna stanov byla schválena a přiložena k zápisu.

4.2.1.2 Jmenování likvidátora

*Likvidátora jmenuje ve veřejné obchodní společnosti i v komanditní společnosti **statutární orgán**. Ve společnosti s ručením omezeným je jmenován **valnou hromadou** a v akciové společnosti **valnou hromadou akcionářů**. **Soud** jmenuje likvidátora v případě, že např. rozhodl o zrušení společnosti, dále v případě, že orgán společnosti, který je k tomu oprávněn, je nečinný. Dalším důvodem může být odvolání likvidátora soudem, v případě, že likvidátor porušuje své povinnosti. V družstvu jmenuje likvidátora **členská schůze** nebo je jmenován způsobem uvedeným ve stanovách družstva²⁷.*

*Pokud rozhodl o zrušení společnosti **soud**, může jmenovat likvidátorem i bez jeho souhlasu některého ze společníků nebo statutární orgán či člena statutárního orgánu. Takto jmenovaný likvidátor se nemůže vzdát své funkce, může však požádat soud o odvolání z této funkce. Pokud bude likvidátorem právnická osoba, musí určit osobu fyzickou, která bude jejím jménem vykonávat funkci likvidátora a jež se zapisuje do obch. rejstř²⁸.*

*Jestliže likvidátor **zemře**, je **odvolán**, **vzdá se své funkce** nebo ji **nemůže vykonávat**, jmenuje se nový likvidátor způsobem, kterým byl jmenován předchozí likvidátor, a запиše se místo dosavadního likvidátora do obch. rejstř. Pokud nejmenuje bez zbytečného odkladu oprávněný orgán likvidátora, učiní tak soud²⁹.*

Jmenováním likvidátora na něj přechází působnost statutárního orgánu jednat jménem společnosti. Pokud je jmenováno více likvidátorů, má tuto působnost každý z nich³⁰. Likvidátorem může být jen fyzická osoba³¹.

²⁷ Jasanský J., Báča J., Macek J., Svátková S., Škoda S. *Ukončení podnikání obchodních společností, družstev a státních podniků*. Ostrava: MONTANEX, 1997, str. 32-33, 73.

²⁸ § 71 odst. 2 Obch. zák.

²⁹ § 71 odst. 3 Obch. zák.

³⁰ § 70 odst. 3 Obch. zák.

³¹ § 71 odst. 1 Obch. zák.

Ve společnosti Gama byl jmenován likvidátor na mimořádné valné hromadě. V notářském zápisu z jednání této valné hromady bylo uvedeno jeho jméno, datum narození a adresa. Likvidátorem byla fyzická osoba.

4.2.1.3 Zápis změn do obchodního rejstříku

Společnost vstupuje do likvidace ke dni, k němuž je zrušena a tento vstup se zapisuje do obchodního rejstříku. Po dobu likvidace se užívá firma společnosti s dovětkem „v likvidaci“³².

Návrh na provedení změn v obchodním rejstříku podává na základě rozhodnutí o zrušení podniku s likvidací vlastníků. Návrh obsahuje zdůvodnění, ve kterém se uvede číslo a datum rozhodnutí zakladatele, resp. notářský zápis z valné hromady obchodní společnosti, firma rušeného podniku, údaj o založení podniku a datum zahájení a předpokládaného ukončení likvidace. Dále se uvádí text návrhu na provedení změny zápisu v obchodním rejstříku, který obsahuje zrušovací ustanovení, ustanovení o likvidaci a ustanovení o zápisu likvidátora (den zápisu, jméno likvidátora, datum narození a bydliště). K návrhu se připojí zápis z valné hromady o zrušení podniku a osvědčení o podpisování likvidátora (tzn. ověřený podpisový vzor)³³.

Dne 15. 4. 1996 společnost Gama podala návrh okresnímu soudu na zápis změn v obchodním rejstříku. Návrh obsahoval podrobnosti o konání mimořádné valné hromady, poznámku o jmenování likvidátora, rozhodnutí o zrušení k 5. 4. 1996 a o vstupu do likvidace dnem 9. 4. 1996. V návrhu bylo usnesení, které požadoval ředitel společnosti. Ředitel žádal o vymazání obchodní firmy a statutárního orgánu. Chtěl zapsat novou obchodní firmu s dodatkem „v likvidaci“, dále že statutárním orgánem je pouze likvidátor a za společnost jedná a podepisuje se připojením svého podpisu k likvidační obchodní firmě společnosti. Součástí návrhu byl notářský zápis z 5. 4. 1996 a podpisový vzor likvidátora. Soud rozhodl dle požadavků ředitele, ale návrh na výmaz členů představenstva

³² § 70 odst. 2 Obch. zák.

³³ Pelikán, V. *Likvidace podniku*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1998, str. 20.

byl zamítnut, protože soud zjistil ze zápisu z valné hromady, že žádný z členů představenstva neukončil svoji činnost jako člen představenstva. Změna zápisu proběhla 21. 5. 1996 a usnesení o této změně vydané soudem nabylo právní moci 18. 6. 1996.

Je zřejmé, že činnost likvidátora je v prvních týdnech po vyhlášení likvidace omezena, protože jeho úkony jsou vůči třetím osobám neplatné, a to až do nabytí právní moci rozhodnutí soudu o zápisu likvidace do obch. rejstř.

4.2.2 Průběh likvidačního procesu

4.2.2.1 Osoba likvidátora

V likvidačním procesu je velmi důležitou osobou likvidátor. *Jeho činnost spočívá v provádění likvidačního řízení, což znamená, že zejména zjistí majetek společnosti (likvidační podstatu), zpeněží jednotlivé složky majetku a z nich zaplatí dluhy společnosti a zbytek (likvidační zůstatek) rozdělí mezi společníky. Ukončí pracovní poměry zaměstnanců a uspořádá jejich pracovně právní vztahy. Také se musí postarat o uložení dokumentů likvidované společnosti*³⁴. Všechny tyto činnosti jsou velmi náročné a zahrnují v sobě spoustu dalších úkolů.

Nejsou stanoveny žádné podmínky, které by musel likvidátor splňovat. Ale je zřejmé, že by měl být způsobilý k právním úkonům, měl by mít dostatek zkušeností a znalostí. Měl by umět pracovat a jednat s lidmi a být schopný aplikovat obecně závazné předpisy, kterými jsou např. obchodní zákoník, zákoník práce, zákon o účetnictví, daňové zákony, zákony o sociálním zabezpečení, nemocenském a zdravotním pojištění atd., do konkrétních podmínek likvidované společnosti.

V současné době existuje mnoho obchodních společností, které se zabývají ekonomickým poradenstvím a poskytují servis i v oblasti likvidací.

³⁴ Jasanský J., Báča J., Macek J., Svátková S., Škoda S. *Ukončení podnikání obchodních společností, družstev a státních podniků*. Ostrava: MONTANEX, 1997, str. 32.

1. Obecně

- vytvoří likvidační skupiny, zpravidla z pracovníků společnosti
- zpracuje likvidační program celého procesu
- oznámí vstup společnosti do likvidace všem známým věřitelům
- zveřejní v Obchodním věstníku, že společnost vstoupila do likvidace s výzvou, aby věřitelé a jiné osoby a organizace, které jsou dotčeny, přihlásili pohledávky popřípadě jiná práva ve lhůtě, která nesmí být kratší než tři měsíce
- musí rozhodnout o zakázkách, které ukončí ve své pravomoci, sladí stav převzatých rozpracovaných zakázek se stavem pracovníků, kteří budou čerpat výpovědní lhůtu a nepřistoupí na dohodu o ukončení pracovního poměru s těmi pracovníky, které bude v dalším procesu potřebovat
- nové smlouvy může uzavírat jen v souvislosti s ukončením nevyřízených obchodů dříve uzavřených
- činí jménem společnosti veškeré úkony směřující k likvidaci společnosti
- zastupuje společnost před soudy a jinými orgány
- uzavírá smíry a dohody o změně a zániku práv a závazků
- do třiceti dnů po ukončení likvidace podá rejstříkovému soudu návrh na výmaz společnosti z obch. rejstř., doložený písemným souhlasem správce daně s ukončením činnosti společnosti
- k datu ukončení likvidace předá protokolárně uschovateli dokumenty likvidované společnosti
- v případě zjištění předlužení likvidované společnosti podá návrh na prohlášení konkurzu
- v případě prohlášení konkurzu se jeho působnost omezuje především na součinnost se správcem konkurzní podstaty (i v případě insolventnosti).

³⁵ Jasanský J., Bába J., Macek J., Svátková S., Škoda S. *Ukončení podnikání obchodních společností, družstev a státních podniků*. Ostrava: MONTANEX, 1997, str. 34-37.

2. V oblasti financování likvidace

- *zpracuje rozpočet likvidace*
- *zpeněží majetek nejehospodárnějším a nejrychleším způsobem*
- *trvale sleduje stav na straně majetku a závazků společnosti*
- *upraví dispozice s bankovním účtem, změní podpisový vzor na základě výpisu z obch. rejstř.*
- *plní závazky společnosti včetně závazků vůči bankám a finančním úřadům*
- *uplatňuje pohledávky a přijímá plnění*
- *činí opatření k zabezpečení prostředků na likvidaci, minimálně na udržení provozuschopnosti likvidačního týmu, činí opatření, aby prostředky nebyly zbytečně z titulu prodlení odebírány na soudní náklady, úroky z prodlení atd.*
- *sleduje tok hotovostí a pečuje o likviditu*
- *vrcholovému vedení společnosti podává zprávy o průběhu likvidace.*

3. V oblasti účetnictví

- *zkontroluje, zda byly uzavřeny účetní knihy ke dni předcházejícímu dni vstupu do likvidace společnosti a zda byla sestavena mimořádná účetní závěrka*
- *provede mimořádnou inventarizaci hospodářských prostředků ke dni zahájení likvidace, k tomu vydá příkaz k provedení inventarizace*
- *do třech dnů po zápisu do obch. rejstř. sestaví zahajovací rozvahu*
- *ke dni vstupu do likvidace sestaví soupis aktiv a pasiv*
- *zašle přehled o jmění každému společníkovi, který o to požádá*
- *ke dni skončení likvidace uzavře účetní knihy a sestaví účetní závěrku a předloží ji společníkům ke schválení spolu s konečnou zprávou o průběhu likvidace a s návrhem na rozdělení majetkového zůstatku, jenž vyplyne z likvidace, mezi společníky*
- *při prohlášení konkurzu v průběhu likvidace uzavře účetní knihy a sestaví účetní závěrku ke dni předcházejícímu dni prohlášení konkurzu, knihy a doklady předá správci konkurzní podstaty, pokud po zrušení konkurzu následuje likvidace, otevře účetní knihy a sestaví účetní závěrku.*

4. V oblasti daňové

- ověří, zda ke dni zrušení společnosti bylo podáno daňové přiznání
- po dobu likvidace trvá daňová povinnost a proto podává ve stanovených termínech příslušná daňová přiznání až do jejího ukončení
- po skončení likvidace podá do konce následujícího měsíce přiznání za uplynulou část zdaňovacího období
- oznamuje správci daně veškeré změny ve vztahu k daním do patnácti dnů ode dne, kdy nastaly
- po ukončení likvidace předkládá správci daně žádost o vyslovení souhlasu s výmazem z obch. rejstř.
- po vyslovení souhlasu správce daně s výmazem předloží návrh na zrušení registrace
- při prohlášení konkurzu v průběhu likvidace je povinen podat nejpozději do třiceti dnů ode dne účinnosti prohlášení konkurzu přiznání za uplynulou část zdaňovacího období
- likvidátor může podat správci daně žádost o prodloužení lhůty pro podání přiznání a to nejdéle o tři měsíce po uplynutí lhůty pro podání přiznání.

5. V oblasti pracovněprávní, sociálního zabezpečení apod.

- vypracuje rozbor struktury pracovníků
- sestaví plán, zpravující uvolňování pracovníků včetně finančního vypořádání
- přijímá opatření ke hledání nového zaměstnání uvolňovaných pracovníků
- upraví pracovní poměry všech pracovníků
- vstup do likvidace a ukončení likvidace a zánik společnosti ohlásí do osmi dnů okresní správě sociálního zabezpečení a příslušné zdravotní pojišťovně.

Likvidátoři **nejsou oprávněni** jmenovat prokuristu, měnit sídlo společnosti či žádat od společníků k úhradě schodku příplatky nad rámec společenské smlouvy. Oproti tomu **odpovídají** za škody způsobené překročením jejich pravomocí a způsobené malou péčí o likvidaci.

Likvidace slouží mj. k tomu, aby se předešlo konkurzu. Proto není možné, aby likvidátor hledal cesty, jak konkurzní řízení vyvolat a tím se vyhnout řadě náročných řešení a rizik. Proces likvidace by měl probíhat co nejrychleji, ale existují i případy, kdy likvidátoři likvidaci bezdůvodně protahují. Takový přístup likvidátora považují za nepřijatelný.

4.2.2.2 Likvidační tým

K zajištění úspěšné realizace likvidačního procesu jmenuje likvidátor likvidační tým, který se obvykle skládá z vybraných pracovníků likvidovaného podniku. V týmu ovšem mohou pracovat i likvidátorem přizvaní externí specialisté. Je účelné, aby do likvidačního týmu byl z pracovníků podniku zařazen vedoucí pracovník účtáren, pokladní, nezbytně nutný počet účetních, pracovníci odpovědní za zásoby, evidenci majetku, za operativní evidenci dlouhodobého hmotného majetku a ostatního vybavení a pracovník odpovědný za evidenci pozemků a budov a za správu majetku³⁶.

Dne 23. 4. 1996 byl stanoven likvidátorem likvidační tým. Skládal se z likvidátora, generálního ředitele, zástupce generálního ředitele, ekonoma a skladnice.

4.2.2.3 Mimořádná účetní závěrka

Ke dni 20. 5. 1996 statutární orgán vyhotovil **mimořádnou účetní závěrku**, která byla následně ověřena auditorem. Hodnota nákladů byla 13 046 tis. Kč a výnosů 2 499 tis. Kč, tudíž podnik dosáhl ztráty ve výši 10 547 tis. Kč. Rozvaha k tomuto datu tvoří přílohu č. 1.

Přílohou k mimořádné účetní závěrce byly údaje jako:

- obchodní firma společnosti, její sídlo, právní forma
- DIČ
- datum vzniku společnosti a předmět její činnosti
- struktura akcionářů
- hodnota základního kapitálu
- vlastník společnosti Gama.

³⁶ Pelikán, V. *Likvidace podniku*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1998, str. 47.

Společnost Gama vlastnila 92,73 % z celkového základního kapitálu ve společnosti Lasa a obchodní podíl 13 980 000 Kč ve společnosti Kovos s.r.o. a 1 kus akcie Agrobanky. Společnost měla šest zaměstnanců, z toho dva v kategorii dělníci režijní. Součástí přílohy byly také informace o použitých účetních metodách, obecných účetních zásadách a způsobech oceňování. Dle výpisu z katastru nemovitostí a zástavních smluv měla Komerční banka zástavní právo na tři mazutová hospodářství, komín, ocelový přístřešek, regulační stanici, sklad hořlavin a na kotelnu. Zástavní právo měla také Ekoagrobanka, a to na výrobní a správní budovu, sklady, kuchyně a na starou kalírnu. Finanční úřad měl podzástavní právo na svou pohledávku, a to na výrobní a správní budovu, příjem, sklady, expedici, kuchyně, lisovnu, starou kalírnu, řezárnu, sklad hutního materiálu a na kotelnu.

Součástí přílohy byl i tento přehled v tis. Kč

Dlouhodobé závazky:

Půjčka od společnosti Frigo	15 000
Ostatní dlouhodobé závazky	1 934

Krátkodobé závazky:

Závazky z obchodního styku	42 611
Závazky k zaměstnancům	118
Závazky ze sociálního zabezpečení	32 140
Daňové závazky	48 960
Jiné závazky	23 459

Členění jiných závazků:

Konsolidační banka – úroky	5 717
Ekoagrobanka – úroky	6 776
Komerční banka – úroky	7 897
Odstupné akcie – zaměstnanci	3 069

Pohledávky z obchodního styku:

33 405

Úvěry u bank:

Konsolidační banka	10 309
Komerční banka	27 235
Ekoagrobanka	11 799

4.2.2.4 Předávací protokol

Předávací protokol byl vyhotoven v červnu roku 1996. Byl v něm uveden důvod předání, kterým bylo rozhodnutí mimořádné valné hromady ze dne 5. 4. 1996 o vstupu do likvidace, s čímž bylo spojeno předání veškerého majetku likvidované společnosti likvidátorovi. Předávajícím byl generální ředitel a přebírajícím likvidátor. Byl zde popsán také předmět předání.

Součástí předání byly:

- seznamy zaměstnanců
- seznamy zaměstnanců v kmenovém stavu
- závazky zaměstnanců vůči společnosti
- pokladní hotovost
- bankovní účty
- pohledávky
- zásoby
- dlouhodobý hmotný majetek
- inventář
- nehmotná aktiva
- závazky
- bankovní úvěry
- seznam platných smluv
- organizační řád společnosti
- seznam utajované dokumentace
- soupis revizních zpráv
- okresní správa sociálního zabezpečení (doklady)
- finanční a statistický úřad (doklady)
- zdravotní pojištění (doklady)
- účetní stav společnosti (ztráta 10,547 mil. Kč)

4.2.2.5 Zahajovací likvidační účetní rozvaha

Po vyhotovení mimořádné účetní závěrky likvidátor sestavil zahajovací likvidační účetní rozvahu a obratovou předvahu. Účetní závěrku předcházející dni vstupu do likvidace by měl sestavit statutární orgán. Pokud tak ale neučiní bez zbytečného odkladu po vstupu společnosti do likvidace, musí ji sestavit likvidátor. Problém je v tom, že likvidátor nemusí vždy dostat všechny podklady a účetní záznamy. A to se také často stává. Nikdo ve společnosti údajně neví, kam záznamy zmizely, nebo sdělí likvidátorovi, že byly např. zničeny v důsledku povodně. Pak je velice těžké navázat na takový nedostatek informací a ještě těžší zjistit, kde vlastně jsou veškeré peníze, které by společnost měla mít, nebo kam byly tyto peníze převedeny.

4.2.2.6 Program likvidace

Likvidátor musí vypracovat program likvidace, což je dokument, který obsahuje cesty směřující k hladkému procesu likvidace, jako např. jednotlivé činnosti, tj. co se bude uskutečňovat, zpravidla rozčleněné podle klíčových oblastí, dále pak jaké cesty se použijí, lhůty, ve kterých se uskuteční a kdo odpovídá za splnění. Tento dokument sestavuje likvidátor, obvykle ho schvaluje nejvyšší orgán likvidované společnosti, resp. ten orgán, který likvidátora jmenoval³⁷.

Ke dni 3. 5. 1996 likvidátor vypracoval **návrh na postup při zpeněžování aktiv a možnosti úhrady závazků společnosti:**

Stav majetku společnosti Gama v mil. Kč

Budovy a stroje celkem	36,8
Ostatní celkem	7,2
Zásoby celkem	11,6
Pohledávky celkem vč. penále a pokut	37,6
Cenné papíry celkem	220,0
Celková účetní hodnota majetku	315,2

³⁷ Jasanský J., Báča J., Macek J., Svátková S., Škoda S. *Ukončení podnikání obchodních společností, družstev a státních podniků*. Ostrava: MONTANEX, 1997, str. 39.

Stav závazků společnosti k 31. 1. 1996 v mil. Kč

Za zaměstnanci	0,1
Finanční úřad	49,3
Okresní správa sociálního zabezpečení	22,2
Úvěr od Komerční banky	32,5
od Ekoagrobanky	15,9
od Konsolidační banky	14,8
Závazky z obchodního styku celkem	77,0
Celková hodnota závazků	211,8

Bylo třeba brát v úvahu, že výše závazků neustále rostla z titulu úroků, pokut a penále zejména vůči finančnímu úřadu a bankám.

Možnosti zpeněžení majetku společnosti:

Nemovitý a movitý majetek byl v účetnictví společnosti veden k 19. 4. 1996 v zůstatkové hodnotě 36,8 mil. Kč, přičemž stupeň odepsanosti majetku tvořil 66,4 %. Největší část účetní hodnoty nemovitého majetku tvořily inženýrské sítě společné pro celý areál, plynová kotelná, nepoužívané a nepotřebné nádrže a kotle na mazut, vnitřní komunikace a oplocení celého areálu. Tento majetek byl potřebný zejména pro společnost Lasa, popř. pro společnost Kovos a nájemce ostatních budov a ploch v areálu společnosti Gama. Většina strojního zařízení měla nulovou nebo minimální účetní zůstatkovou hodnotu. Výtěžnost z prodeje nemovitého majetku bylo možno očekávat do výše 20 % a u strojů do výše 10 % zůstatkové účetní hodnoty. Ostatní majetek ve výši 7,2 mil. Kč dle stavu k 31.1.1996 nebyl zatím doložen a probíhalo prověřování auditorem.

Drobný hmotný majetek byl ve společnosti evidován v hodnotě 1,7 mil. Kč. Převážně se jednalo o kancelářský nábytek a o inventář pořizovaný postupně v období 1951 – 1991. Výtěžnost z prodeje tohoto drobného majetku se očekávala maximálně ve výši 10 % evidenční hodnoty v případě prodeje celého souboru jednomu kupujícímu. Pokud by byl tento majetek rozprodáván po jednotlivých položkách, byl by výtěžek pravděpodobně menší a náklady na fyzickou likvidaci zbylého nábytku a inventáře by převýšily příjem z prodeje některých zajímavějších položek. Z tohoto důvodu byl doporučen prodej celého souboru formou aukce.

Zásoby ve výši 11,6 mil. Kč byly tvořeny převážně nadnormativními a nepotřebnými zásobami ze zrušených nebo zastavených leteckých a ostatních výrob z předchozího období. Využitelnost těchto zásob byla očekávána maximálně ve výši 20-30 % jejich účetní hodnoty.

V **pohledávkách** v celkové výši 37,6 mil. Kč byly vedeny i pohledávky, které si převzal k inkasu daňový úřad, a které již částečně inkasoval (cca za 3,8 mil. Kč). Pohledávky ve výši 18,13 mil. Kč byly uplatněny v rámci soudního vyrovnání a očekávalo se, že společnost Gama bude uspokojena akciemi ve výši 45 % uznané pohledávky.

Cenné papíry ve vlastnictví společnosti Gama:

- 209 975 kusů akcií společnosti Lasa v nominální hodnotě 1 000 Kč
- 1 kus akcie Agrobanky v nominální hodnotě 100 000 Kč
- obchodní podíly ve společnosti Kovos v celkové výši 13 980 000 Kč (tj. 95,2 % společnosti).

U celkového počtu akcií ve společnosti **Lasa** mělo dojít k poklesu o cca 700 kusů akcií. Tyto akcie se měly převést na bývalé zaměstnance společnosti Gama místo výplaty odstupného. Akcie společnosti Lasa měly přidělen ISIN, ale nebyly dosud obchodovatelné.

Akcii **Agrobanky** bylo možné prodat za tržní hodnotu cca 135 000 Kč. Inkaso z případného prodeje bylo zablokováno pro finanční úřad.

Obchodní podíly ve společnosti **Kovos** byly prodejné minimálně za 50-60 % nominální hodnoty v případě splátky celé kupní ceny v hotovosti při podpisu kupní smlouvy. V případě aukce se splátkovým způsobem úhrady, rozloženým do období 10-15 let, se mohlo dosáhnout kupní ceny minimálně ve výši 80-100 %.

Struktura závazků a možnosti resp. způsoby jejich úhrady:

Závazky vůči státu bylo možno řešit pouze finančně. Výše úhrady závazků závisela na jednání s Komerční bankou a na tom, zda proběhne likvidace nebo společnost půjde do konkurzu, a zda se podaří prodej cenných papírů.

Úvěry od Komerční banky a od Ekoagrobanky byly jištěny zástavními právy na nemovitý majetek společnosti Gama a Lasa. Zástavní právo se nevztahovalo na pozemky pod uvedenými nemovitostmi. Z tohoto důvodu by realizace zástavního práva byla problematická. Úvěr od Konsolidační banky nebyl jištěn zástavním právem na majetek společnosti Gama.

U **závazků z obchodního styku** se jednalo o cca 450 dodavatelů a obchodních partnerů, z nichž část v této době spolupracovala se společností Lasa jako dodavatelé. Největšími věřiteli byly společnosti Frigo a Strojav. Pohledávky společnosti Strojav byly jištěny zástavním právem na část výrobního objektu z nové výstavby, který byl ve vlastnictví společnosti Lasa. Úhrada této pohledávky by se realizovala na základě smlouvy o inkasu nájemného od společnosti Lasa za pronájem výrobních hal. Nájemné mělo být inkasováno do roku 1999. V této době nebylo placeno vzhledem k problémům nájemce s cash-flow.

Úhrada závazků vůči bankám a obchodním partnerům mohla být navržena **formou kapitalizace pohledávek**, tj. převodem akcií společnosti Lasa, které byly v majetku likvidované společnosti Gama. Část závazků šla uhradit **finančně** z výtěžků prodeje základních prostředků, drobného hmotného majetku, zásob a obchodních podílů ve společnosti Kovos. V první fázi navrhl likvidátor nabídnout věřitelům s pohledávkami nad 30 000 Kč kapitalizaci pohledávky (bez úhrad penále a smluvních pokut) akciemi společnosti Lasa v nominální hodnotě. Ve druhé fázi doporučil nabídku zvýšit na 1,5-2 násobek nominální hodnoty akcií. Další možností vyrovnání závazků likvidované společnosti bylo jednání s Konsolidační bankou o kapitalizaci její pohledávky a o odkoupení cenných papírů společnosti Lasa. Poslední možností řešení situace bylo hledání strategického partnera, který by odkoupil celý nebo podstatný podíl ve společnosti Lasa.

Tabulka č. 2 Přehled majetku a závazků k 3. 5. 1996 v mil. Kč

Předpoklady zpeněžení majetku	Var. I	Var. II	Var. III	Pozn.
Budovy (20 % zůstatková hodnota)	2,4	2,4	2,4	
Stroje (10 % zůstatková hodnota)	2,6	2,6	2,6	
Ostatní (0 % zůstatková hodnota)	0,0	0,0	0,0	1)
Drobný hmotný majetek (10 % zůstatková hodnota)	0,2	0,2	0,2	
Zásoby (20 % zůstatková hodnota)	2,3	2,3	2,3	
Cenné papíry - společnost Lasa	175,2	142,8	134,9	2)
- Agrobanka	0,1	0,1	0,1	
Obchodní podíly společnosti Kovos	11,0	11,0	11,0	
Pohledávky	4,5	4,5	4,5	3)
Celkem zdroje:	198,3	165,9	158,0	
Závazky dle stavu k 31. 1. 1996				
Závazky celkem	197,0	164,6	156,7	2) 4)
Plánované náklady na likvidaci	1,3	1,3	1,3	
Celkem k úhradě:	198,3	165,9	158,0	

Zdroj: Interní materiály společnosti Gama a.s.

Poznámky:

- 1) Ostatní majetek dle účetní závěrky k 31.12.1995 ve výši 7,2 mil. Kč nebyl doložen a nebyl zahrnut do této rozvahy.
- 2) Varianta I:

Prodej všech akcií společností Lasa a Lufta Konsolidační bance za kupní cenu, která kryje všechny závazky a náklady vůči státu, ostatním bankám a věřitelům z obchodního styku, za předpokladu kapitalizace pohledávky Konsolidační banky ve výši 14,8 mil. Kč.

Varianta II:

Prodej všech zbývajících akcií společností Lasa a Lufta Konsolidační bance za kupní cenu, která kryje všechny závazky a náklady vůči státu, ostatním bankám a věřitelům z obchodního styku, za předpokladu kapitalizace pohledávek Konsolidační banky, společnosti Frigo a Strojav za 1,5 násobek nominální hodnoty akcií.

Ve všech variantách se uvažovalo dále s prodejem veškerého majetku jiným zájemcům, zejména společností Lasa, Kovos popř. zájemcům o koupi společnosti Kovos.

- 3) Z celkové výše pohledávek v účetní hodnotě 37,6 mil. Kč ke dni 31.1.1996 byly vyřazeny pohledávky vůči společnosti Lufta, pohledávky již zaplacené finančnímu úřadu na základě exekuce a byla již zde uvažována ztráta z nedobytnosti zbývajících pohledávek z titulu promlčení, neexistence dlužníků a provize specializované firmy, která měla být pověřena fyzickým vymáháním zbývajících pohledávek.
- 4) Bylo nutno předpokládat, že s přibývajícím časem budou závazky dále stoupat. To bude mít přímou vazbu na požadovanou výši kupní ceny za akcie nebo na výši částečné úhrady závazků likvidované společnosti.

Společnost měla sice dostatek majetku, ale s téměř nulovou hodnotou. Stroje byly zastaralé a tudíž téměř neprodejně. Cenné papíry představovaly největší část majetku, a tudíž největší šanci na vyrovnání závazků. Některé však nebyly do této doby obchodovatelné, proto velký význam pro společnost neměly. Myslím si, že bývalí zaměstnanci, kteří měli získat tyto neobchodovatelné akcie místo odstupného, příliš nadšeni nebyli.

Současně likvidátor doporučil postup ve věcné a časové posloupnosti, který je obsažen v příloze č. 2.

4.2.2.7 Rozpočet likvidace

Likvidátor musí také zhodnotit program likvidace ekonomicky, což je představováno rozpočtem likvidace. *Ten je důležitým podkladem financování likvidace, dává přehled o očekávaných nákladech a výnosech celého procesu a o toku hotovostí. **Rozpočet nákladů a výnosů** se skládá ze tří částí, a to z rozpočtu nákladů a výnosů z běžné činnosti spojené s dokončením dříve uzavřených obchodů, z rozpočtu hospodářského výsledku dosaženého při prodeji jednotlivých složek majetku a z rozpočtu nákladů na činnost likvidační skupiny. Dále pak obsahuje **rozpočet celkového výtěžku z prodeje**. Hlavním úkolem je zjistit očekávaný výtěžek z prodejů, porovnat ho se závazky a zjistit očekávaný výsledek likvidace, kterým může být buď předlužení či likvidační zůstatek. Likvidačním zůstatkem může být ztráta nebo zisk. K sestavení rozpočtu se využívá rozvahy zhotovené při*

mimořádné účetní závěrce, seznamu aktiv a pasiv, plánu dokončení nevyřízených obchodů, rozboru prodejnosti složek majetku a splácení závazků³⁸.

Tabulka č. 3 Plán nákladů na likvidaci na rok 1996 v tis. Kč

Druh nákladů	Velikost nákladů
Platy zaměstnanců vč. zdravotního a sociálního pojištění	330
Odměna likvidátora do 30. 11. 1996 + úhrada cestovného a nocležného	310 50
Úhrada služeb specializovaných pracovníků a pracovišť při likvidaci (účetnictví, poradenství, audit, náklady spojené s prodejem majetku apod.)	270
Odměna právního zástupce společnosti	45
Režijní náklady (telefon, vodné a stočné, poštovné apod.)	180
Rezerva na nepředvídané výdaje	150
Celkem za období 9. 4. – 31. 12. 1996	1 335
Měsíční náklady cca	150

Zdroj: Interní materiály společnosti Gama a.s.

Úhrada plánovaných a předpokládaných nákladů na likvidaci se měla uskutečňovat z pokladny společnosti Gama. Zdrojem pro úhrady nákladů měly být vymožené pohledávky společnosti popř. nájemné z pronajatých budov a prostor. Odměnu likvidátora stanovuje ten, kdo ho jmenuje.

4.2.2.8 Přihlášení pohledávek věřitelů společnosti Gama do likvidace

Povinností likvidátora je mimo jiné oznámit všem známým věřitelům, že společnost vstoupila do likvidace a zveřejnit rozhodnutí o zrušení společnosti s výzvou, aby věřitelé přihlásili své pohledávky ve lhůtě, která nesmí být kratší než tři měsíce³⁹.

³⁸ Jasanský J., Báča J., Macek J., Svátková S., Škoda S. *Ukončení podnikání obchodních společností, družstev a státních podniků*. Ostrava: MONTANEX, 1997, str. 43-44.

³⁹ § 73 Obch. zák.

Likvidátor objednal dne 18. 6. 1996 zveřejnění následujícího oznámení v Obchodním věstníku: Gama a.s., adresa, IČO byla rozhodnutím valné hromady zrušena a vstoupila dne 9. 4. 1996 do likvidace. Změna zápisu v obchodním rejstříku byla provedena dne 21. 5. 1996. Věřitelé a jiné osoby a orgány, které jsou tím dotčeny, mohou přihlásit své pohledávky ve lhůtě do 90 dnů po tomto zveřejnění u likvidátora na uvedené adrese.

Věřitelé přihlašovali své pohledávky do konce září roku 1996. Přílohou u přihlášek většinou byly faktury, výpisy z účtu, objednávky a dodací listy. Likvidátor žádal o přihlášení všechny věřitele i ty, kterým společnost nic nedlužila, aby se vyjádřili ke svým pohledávkám za společností Gama. Likvidátor také vyzýval k zaplacení firmy, které měly zaplatit dle usnesení soudu už např. v roce 1994.

Likvidátor průběžně informoval věřitele o struktuře majetku a závazků a nabízel jim vyrovnání jejich pohledávky akciemi společnosti Lasa. Věřitelé však po posouzení obchodovatelnosti cenných papírů toto vyrovnání odmítli.

Během roku 1998 však likvidátor informoval věřitele o tom, že společnost Gama nemá disponibilní finanční prostředky, a proto budou pohledávky zahrnuty do seznamu závazků, které budou řešeny v rámci konkurzního řízení. Společnost Gama měla pouze zbývající movitý majetek, který nebyl zastaven vůči bankám resp. finančnímu úřadu. Na zbývající nemovitý majetek společnosti byla uplatněna zástavní práva věřitelů.

4.2.2.9 Likvidace majetku

Pokud není společnost předložena, přikročí likvidátor k prodeji majetku. Likvidátor zjistil už z předběžné vstupní účetní rozvahy, že společnost není předložena, že účetní hodnota majetku je vyšší než souhrn všech závazků vůči státu, bankám a věřitelům z obchodního i ostatního styku, a že je tedy reálná možnost uspokojit věřitele.

Při likvidaci nehmotného majetku a závazků je třeba nabídnout majetek k prodeji. Je třeba připomenout, že k závazkům patří povinnost záručních oprav a tudíž je lepší je převést na nový subjekt. Při prodeji majetku by měl likvidátor volit rychlou a hospodárnou

formu jeho prodeje, aby získal prostředky pro úhradu veškerých závazků společnosti. Musí posoudit strukturu likvidované společnosti, strukturu majetku a skladbu možných zájemců. Pak vypracuje nabídku určenou pro účastníky veřejné dražby, veřejné soutěže nebo pro jednání o přímém prodeji. Tu předloží ke schválení vrcholovému vedení společnosti a po schválení ji zveřejní.

Při likvidaci pohledávek volí likvidátor buď prodej pohledávek nebo vymáhání pohledávek. Odkup krátkodobých pohledávek může probíhat prostřednictvím banky, ale jedná se o nákladnou záležitost, protože banka požaduje za odkup rizikovou provizi a poplatky za výlohy spojené s evidencí a s inkasem pohledávek. Vymáhání pohledávek se uskutečňuje buď cestou upomínek o zaplacení nebo osobním jednáním. Dalším způsobem může být žaloba, kterou podá likvidátor. Pohledávky je možné vymáhat i podáním návrhu na konkurz, ale je třeba prokázat, že dlužník je v úpadku a má majetek k úhradě nákladů konkurzu. To však vyžaduje náklady časové i finanční a je třeba předem zaplatit zálohu na řízení.

Likvidace finančních investic může být provedena prodejem cenných papírů či eskontem směnky.

Současně by měl likvidátor neustále sledovat tok hotovostí, změny ve struktuře majetku a zdrojů, aby se předešlo finančnímu selhání v procesu likvidace. Měl by provádět rozbor rozvahy, sledovat likviditu a návratnost.

Během celého procesu likvidace uzavíral likvidátor smlouvy na odkup základních prostředků, hydraulického zařízení, drobných hmotných prostředků a akcií. Další smlouvy se týkaly postoupení pohledávek, započtení pohledávek a závazků, přetřídění a převzetí písemností z archivních skladů.

Likvidátor také objednával znalecké posudky na stanovení ceny nemovitostí, dále objednával demontáže a likvidace strojů a zařízení. Důležitým úkolem likvidátora bylo mj. zrušení smluv s dodavateli a odběrateli.

4.2.2.10 Zprávy o průběhu likvidace

Likvidátor předkládá vrcholovému vedení likvidované společnosti zprávy o průběhu likvidace. Uvádí např. čeho dosáhl, tj. plnění přijatých opatření a již dosažených efektů, zejména zda se provádí jen úkony potřebné pro likvidaci společnosti, zda o vstupu do likvidace byly informovány všechny osoby a orgány, které jsou tím dotčeny, zda se soustřeďují peněžní prostředky u jednoho peněžního ústavu a jaký je jejich stav, jak se dokončují běžné záležitosti společnosti, jak se daří zpeněžit složky majetku a inkasovat pohledávky a jak se vypořádávají daně, poplatky, závazky vůči zaměstnancům, bance a ostatním věřitelům. Dále pak jaká je míra zabezpečení toho, čeho se má dále dosáhnout, tj. dostatečnost již přijatých opatření k dokončení procesu likvidace a získání co nejlepších efektů, zda nehrozí předlužení společnosti. Důležité je také informovat o tom, co je třeba upravit a doplnit s ohledem na měnící se podmínky, za jejichž platnosti byla opatření formulována⁴⁰.

V těchto zprávách likvidátor informoval vedení např. o následujících činnostech:

- byla provedena účetní závěrka
- došlo k předání majetku likvidátorovi
- byl oznámen vstup do likvidace v Obchodním věstníku a každému věřiteli nabídnuto vyrovnání pohledávky akciemi společnosti Lasa
- jsou připraveny kupní smlouvy na prodej majetku
- byl zpracován aukční nabídkový list na splátkový prodej společnosti Kovos
- byla provedena analýza pohledávek a určeny ty, které měly být zadány specializované firmě k fyzickému vymáhání.

Dále likvidátor uváděl, jaký je stav majetku společnosti a jak probíhá řešení závazků. Součástí každé zprávy byl také návrh na další postup. Veškeré tyto zprávy a návrhy na další postup tvoří přílohu č. 3.

⁴⁰ Jasanský J., Báča J., Macek J., Svátková S., Škoda S. *Ukončení podnikání obchodních společností, družstev a státních podniků*. Ostrava: MONTANEX, 1997, str. 64.

4.2.2.11 Řešení pracovně-právních vztahů

Likvidátor ukončuje pracovní poměry s pracovníky na základě předem stanoveného plánu propouštění. Likvidátor uzavřel v červnu roku 1996 dohodu s ředitelem společnosti Gama o ukončení pracovního poměru, a to k 30. 6. 1996 z organizačních důvodů. Likvidátor s ním uzavřel smlouvu o převodu akcií společnosti Lasa a dohodli se na tom, že na kupní cenu cenných papírů bude započtena částka, která náleží zaměstnanci jako odstupné.

V srpnu roku 1996 dal likvidátor výpověď celkem pěti pracovníkům. O rok později byl rozváznán pracovní poměr s dalším pracovníkem, který však i nadále spolupracoval s likvidátorem jako externí pracovník.

V lednu roku 1998 uzavřel likvidátor mandátní smlouvu s osobou, která měla provádět organizační a ekonomické poradenství a spolupracovat s likvidátorem. Smyslem byla spolupráce v oblasti organizačního a ekonomického poradenství při provádění likvidace, zajišťování zpracovávání kompletního podvojného účetnictví za období od 1. 1. 1998 do vyhlášení konkurzu a po vyhlášení konkurzu vypracování závěrečné účetní závěrky k datu ukončení likvidace v rozsahu roční účetní závěrky.

4.2.2.12 Vývoj výnosů a nákladů ve společnosti Gama během likvidace

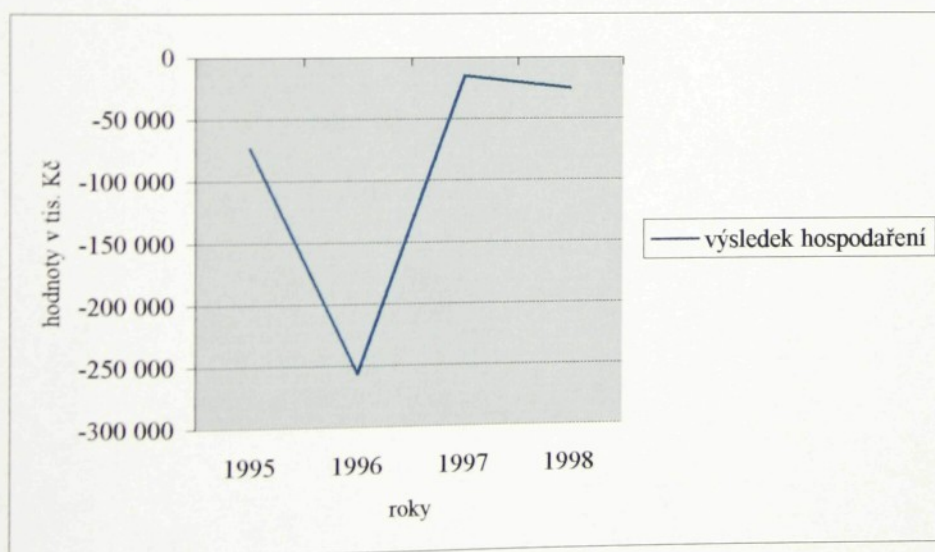
V následujících grafech jsem zachytila vývoj výnosů, nákladů a výsledku hospodaření společnosti Gama, a to vždy podle stavu k 31. 12. za období 1995 – 1998. Společnost vstoupila do likvidace v roce 1996, já jsem však pro lepší porovnání v grafu zachytila i rok 1995. Jelikož byly v každém období větší náklady než výnosy, dosahovala společnost neustále ztrátu. Velkou část nákladů tvořily zejména hromosvodařské práce, vyřizování reklamací na výrobky, likvidace strojů a zařízení, opravy strojů, oprava a údržba pronajímaného majetku, servis hromosvodu, oprava střechy, demontáž souboru zařízení, prohlídka a seřízení výtahů, energoservis, revize kotlů a komínů, čištění kotlů, oprava potrubí, demolice komína, montáž nových bleskosvodů, demontáž a následná instalace potrubí pro páru, vodu, vzduch, odpad a kondenzát, likvidace technologie mazutového hospodářství, demontáž technologické linky, stavební práce apod.

Obrázek č. 2 Vývoj výnosů a nákladů ve společnosti Gama v letech 1995 – 1998

Zdroj: Interní materiály společnosti Gama a.s.

Obrázek č. 3 Vývoj výsledku hospodaření ve společnosti Gama v letech 1995 – 1998

Zdroj: Interní materiály společnosti Gama a.s.

Za povšimnutí stojí jistě velikost ztráty od počátku likvidace až do konce roku, v němž společnost do likvidace vstoupila. Ztráta činila 246 345 tis. Kč, což se mi zdá opravdu dost vysoké. Zvážila bych, zda veškeré likvidátorem objednané služby, jako různé opravy a jiné práce, byly opravdu nutné. Často totiž dosahovaly velmi vysokých částek, které pochopitelně zvyšovaly náklady a tím i ztrátu společnosti.

4.2.3 Ukončení likvidace a zánik podnikatelského subjektu

Věcné ukončení likvidace

Toto ukončení likvidace nastává tehdy, pokud jsou zpeněžena či jinak zhodnocena všechna aktiva a jejich výtěžek je veden na bankovním účtu podniku v likvidaci. Předpokladem je mimo jiné vypořádání veškerých závazků. Znamená to tedy vedle splacení úvěrů, vypořádání daní, úhrady plateb sociálního a zdravotního pojištění, případných sanačních poplatků atd. i vyrovnání závazků vůči likvidátorovi, které může být zálohové či podmíněné právním ukončením likvidace v požadovaném termínu. Další podmínkou je vypořádání majetku nevedeného v účetnictví (ochranné známky, jiná průmyslová práva), ukončení soudních sporů a zajištění předpokladů pro výmaz podniku „v likvidaci“ z obchodního rejstříku⁴¹.

Právní ukončení likvidace

Po tomto věcném ukončení likvidace je možno teprve provést formálně právní ukončení likvidace, tj. likvidátor odvede likvidační zůstatek podle dispozice zakladatele, sestaví účetní závěrku, která musí být schválena auditorem a podá závěrečnou zprávu zakladateli⁴¹. Tato zpráva shrnuje výsledky činnosti likvidátora. Měla by zahrnovat zhodnocení průběhu a výsledků likvidace, komentář k účetní závěrce a k nárokům, které nemohly být uspokojeny. Současně by se mělo uvést, kde jsou archivovány dokumenty. Součástí závěrečné zprávy je též návrh na výmaz podniku z obchodního rejstříku, který předloží likvidátor příslušnému soudu. Osnova této zprávy tvoří přílohu č. 4.

⁴¹ Pelikán, V. *Likvidace podniku*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1998, str. 16-17.

Společníci mají nárok na podíl na likvidačním zůstatku, ale musí být uspokojeny nároky všech známých věřitelů společnosti, kteří včas přihlásili své pohledávky. Během likvidace je možné uspokojit pouze mzdové nároky zaměstnanců společnosti. Po rozdělení likvidačního zůstatku musí sestavit likvidátor seznam společníků, kterým podíl vyplatil.

Zánik podnikatelského subjektu

Podnikatelský subjekt zaniká právní mocí usnesení rejstříkového soudu o výmazu podnikatelského subjektu v likvidaci. U akciové společnosti soud provede výmaz jen za předpokladu, že byly všechny akcie společnosti zničeny či prohlášeny za neplatné (listinné) nebo zrušeny (zaknihované akcie). Funkce likvidátora končí až pravomocným rozhodnutím soudu o výmazu subjektu z obchodního rejstříku.

Pokud se zjistí po skončení likvidace společnosti dosud neznámý majetek nebo se objeví potřeba jiných nezbytných opatření souvisejících s likvidací, rozhodne soud na návrh státního orgánu, společníka, věřitele nebo dlužníka o obnovení likvidace a jmenuje likvidátora. Po právní moci rozhodnutí запиše rejstříkový soud do obchodního rejstříku, že došlo k obnovení likvidace společnosti, a osobu likvidátora⁴².

Jestliže se zjistí majetek až po výmazu společnosti z obchodního rejstříku, rozhodne soud o zrušení zápisu o jejím výmazu a o obnovení likvidace společnosti nebo o jejím vstupu do likvidace a jmenuje likvidátora. Po právní moci rozhodnutí запиše rejstříkový soud do obchodního rejstříku, že došlo k obnovení společnosti, že společnost je v likvidaci, a osobu likvidátora⁴³.

Na společnost Gama byl prohlášen konkurz, kterému se věnuji v následující kapitole.

⁴² § 75b odst. 1 Obch. zák.

⁴³ § 75b odst. 2 Obch. zák.

5. Konkurzní řízení

5.1 Charakteristika konkurzního řízení

V tržním hospodářství, které u nás vznikalo po roce 1989, bylo a je pro podnikatele velmi těžké, aby se sami vyrovnali se svými věřiteli. Pak dochází k tomu, že jsou předluženi nebo nedokážou dlouhodobě plnit své splatné závazky. Spousta věřitelů se dostává do situace, kdy jejich pohledávka není uhrazena. Pak musí hledat způsoby, jak tuto situaci vyřešit. Jedním ze způsobů může být individuální žaloba realizovaná v rámci soudního řízení podle občanského soudního řádu. Dále lze uvažovat o podání návrhu na prohlášení konkurzu na majetek dlužníka, pokud jsou splněny zákonem stanovené podmínky. Může se stát, že i když věřitel věnoval navázání obchodního vztahu dostatečnou pozornost, zejména vybíral solventního a spolehlivého partnera a řádně s ním uzavřel smlouvu, ve které se snažil stanovit nejvhodnější způsob zajištění s ohledem na obsah závazku, nemusí nakonec dojít k uspokojení jeho nároků.

Podnikatelé se při vymáhání svých pohledávek rozhodují, zda podat na dlužníka žalobu či návrh na konkurz. Musí pak zvažovat řadu okolností, jako značnou zdlouhavost konkurzního řízení, obtížnost prokázání některých skutečností při konkurzu a finanční náročnost. Je třeba brát v úvahu, že pro podání žaloby musí mít žalobce dostatek důkazů o existenci a výši tvrzené pohledávky. V současné době je hodně zahajovaných sporů, a proto jsou velké požadavky na vybavení žaloby. Podání žaloby vyžaduje vysoké náklady na soudní řízení, na poplatky a na zastoupení advokátem.

Konkurz je soudní řízení upravené zákonem, které nastane v případě, že se dostane dlužník do úpadku. *Dlužník je v úpadku, jestliže má více věřitelů a není schopen po delší dobu plnit své splatné závazky. To je jeden způsob vymezení úpadku zákonem, tzv. insolvence. Druhý způsob vymezení úpadku se týká pouze právnických osob a z fyzických pouze těch, které jsou podnikateli. Ti jsou v úpadku též tehdy, když jsou předluženi⁴⁴.*

⁴⁴ Holeyšovský M. *Konkurs a vyrovnání v praxi*. Praha: NEWSLETTER, 1997, str. 4.

Smyslem konkurzu je zabezpečit spravedlivé vypořádání majetkových poměrů dlužníka, který je v úpadku a dosáhnout alespoň poměrného uspokojení věřitelů z dlužníkovy majetku tvořícího konkurzní podstatu.

Zákon o konkurzu a vyrovnání byl uveden v platnost pod č. 328/1991 Sb. Tento zákon byl mnohokrát novelizován. Novely přinesly pozitivní řešení některých problémů, ale nezměnily základní koncepci a strukturu zákona. Naše pojetí úpadkového práva současným potřebám nevyhovuje, proto byl v září minulého roku předložen Ministerstvu spravedlnosti ČR **návrh nového zákona o úpadku** a způsobech jeho řešení, který by měl nahradit dosavadní zákon o konkurzu a vyrovnání. Nový zákon by měl být legislativně technicky dokonalejší, logicky uspořádán, systematika zákona by měla být přehlednější a měl by být srovnatelný se zahraničními právními úpravami. Také by měl posílit postavení věřitelů, poskytovat výhody pro „poctivého“ dlužníka a měl by představovat určité povýšení řízení o úpadku na formu ozdravení ekonomiky.

5.2 Návrh na prohlášení konkurzu

Aby mohlo být zahájeno konkurzní řízení, je nezbytné, aby byl podán návrh na prohlášení konkurzu. Takový **návrh může podat** dlužník nebo kterýkoliv z jeho věřitelů.

Povinnost podat návrh na prohlášení konkurzu má fyzická či právnická osoba, která je v úpadku, přičemž právnická osoba v likvidaci má tuto povinnost jen v případě, že je předlužena. Tuto povinnost má také statutární orgán právnické osoby, likvidátor právnické osoby v likvidaci, pokud je předlužena, a zákonní zástupci fyzické osoby⁴⁵.

Návrh by měl **obsahovat** označení, kterému soudu je určen, označení navrhovatele a dlužníka, důkazy osvědčující úpadek dlužníka, datum a podpis oprávněné osoby. V případě, že bude návrh podán dlužníkem, musí být součástí také seznam majetku a závazků vč. dlužníků a věřitelů.

⁴⁵ § 3 odst. 1-2 ZKV

Na společnost Gama bylo podáno hned několik návrhů na konkurz, což je zachyceno v tabulce č. 4.

Tabulka č. 4 Návrhy na konkurz podané na společnost Gama

Datum podání návrhu	Navrhovatel	Dlužná částka v Kč ke dni podání návrhu
14. 8.1995	Komerční banka	14 375 000,00
25. 6.1997	Konsolidační banka	19 145 240,50
26.11.1997	Ekoagrobanka	26 300 909,65
7. 5.1998	Správce konkurzní podstaty společnosti Ason	229 031,00

Zdroj: Interní materiály společnosti Gama a.s.

Navrhovateli byli věřitelé společnosti Gama. V návrhu uvedli, že společnost Gama má několikaleté prodlení se splácením dluhu, dále že neplní své splatné závazky vůči dalším věřitelům a uvedli, že majetek, který společnost vlastní, by měl postačit k úhradě nákladů na konkurzní řízení. Věřitelé také uvedli, že společnost Gama neplní své závazky ani vůči finančnímu úřadu. Ten návrh na konkurz nepodal, ale v tabulce č. 5 je vidět, že zadluženost společnosti Gama byla vysoká.

Tabulka č. 5 Dluh společnosti Gama u finančního úřadu na konci roku 1997 v Kč

Daňová povinnost	Nedoplatek daň. povinnosti	Penále	Nedoplatek celkem
Daň z přidané hodnoty	8 353 640,22	28 912 297,00	37 265 937,22
Daň z příjmů FO-závislá činnost	654 873,00	1 192 725,00	1 847 598,00
Daň z př. FO-vyb.sr.podle zvl.sazby	7 480,00	1 305,00	8 785,00
Daň silniční	0,00	1 049,00	1 049,00
Odvod ze zisku	0,00	2 640 929,00	2 640 929,00
Odvod z objemu mezd	0,00	872 951,00	872 951,00
Celkem	9 015 993,22	33 621 256,00	42 637 249,22

Zdroj: Interní materiály společnosti Gama a.s.

Po doručení návrhu dlužníka soudu nebo po doručení návrhu dlužníkovi soudem je **dlužník povinen**⁴⁶:

- *zdržet se jednání směřujícího ke zmenšení svého majetku s výjimkou běžné obchodní činnosti*
- *na výzvu soudu sestavit seznam svého majetku a závazků s uvedením svých dlužníků, věřitelů a jejich adres a odevzdat jej soudu ve lhůtě určené soudem, přičemž tato lhůta nesmí být kratší než patnáct dnů.*

Společnost Gama byla v likvidaci, proto seznam majetku a závazků sestavil likvidátor.

5.3 Ochranná lhůta

Existuje ochranná lhůta, během které nelze prohlásit konkurz. Náležitosti žádosti o poskytnutí ochranné lhůty jsou poměrně přísné, protože by mohla být lhůta využívána ze strany dlužníků ke zdržování průběhu konkurzního řízení.

*Ochranná lhůta má představovat určitou přípravnou fázi konkurzního řízení a má být povolována pouze v odůvodněných případech. Lze ji povolit jen u podnikatele, který zaměstnává alespoň 50 osob v pracovním poměru. Návrh na ochrannou lhůtu nelze v tomtéž řízení podat opětovně a musí obsahovat všechny náležitosti, jako např. údaje o dlužníkovi zapsané v obchodním rejstříku, seznam jeho nemovitostí, věřitelů, majetku a závazků. Návrh na povolení ochranné lhůty může dlužník podat do patnácti dnů od doručení návrhu na prohlášení konkurzu soudem, ale jen pokud není on sám navrhovatelem*⁴⁷.

*Ochranná lhůta trvá tři měsíce od vyvěšení usnesení o jejím povolení na úřední desce soudu a je možné ji prodloužit o další tři měsíce, a to na návrh dlužníka a se souhlasem věřitelského výboru*⁴⁸.

⁴⁶ § 4a odst. 1 ZKV

⁴⁷ Kotoučová J., Raban P. *Konkurs a vyrovnání*. 1. vyd. Praha: Orac, 1999, str. 47.

⁴⁸ § 5c ZKV

5.4 Prohlášení a průběh konkurzu

5.4.1 Podmínky prohlášení konkurzu

Po podání návrhu na prohlášení konkurzu zkoumá soud jeho důvodnost. Podmínkou pro prohlášení konkurzu je, aby byl dlužník v úpadku, případně musí být splněny i další podmínky dle § 1a, § 12a odst. 3 a § 67c odst.1 ZKV, pokud podává návrh věřitel dlužníka. I přesto, že jsou tyto podmínky splněny, může být návrh zamítnut, pokud by majetek dlužníka nestačil na úhradu nákladů konkurzního řízení. Pokud budou splněny veškeré podmínky pro prohlášení konkurzu, soud vydá usnesení.

Usnesení o prohlášení konkurzu obsahuje⁴⁹:

- *jméno a bydliště úpadce*
- *jméno a bydliště správce konkurzní podstaty*
- *výzvu, aby věřitelé ve lhůtě stanovené soudem přihlásili u soudu všechny své pohledávky*
- *výzvu, aby osoby, které mají závazky vůči úpadci, již plnění neposkytovaly úpadci, ale správci konkurzní podstaty.*

Prohlášení konkurzu na majetek společnosti Gama

Dne **16. 12. 1998** rozhodl krajský soud usnesením o prohlášení konkurzu na majetek společnosti Gama a ustanovil správce konkurzní podstaty. Soud vyzval věřitele, aby ve lhůtě do třiceti dnů ode dne prohlášení konkurzu přihlásili u tohoto soudu všechny své nároky s uvedením jejich příslušenství, právního důvodu vzniku a jejich zajištění. Dále aby uvedli, zda uplatňují oddělené uspokojení, jakož i jiné důvody pro přednostní pořadí při rozvrhu. Součástí bylo i upozornění, že se přihlášky podávají u soudu dvojmo, a pokud se pohledávka opírá o písemný právní úkon, je třeba připojit i listinu o něm. Pokud se však jedná o pohledávku o níž probíhá řízení, anebo pohledávku vykonatelnou, je třeba to prokázat listinou. Když je přihlašovaná pohledávka v cizí měně anebo pohledávka

⁴⁹ § 13 odst. 2 ZKV

nepeněžitá, musí být uvedena její hodnota v české měně. Přihlásit lze i pohledávku vázanou na podmínku. Soud také upozornil na to, že na nároky, které nebudou přihlášeny, nebude brán v konkurzu zřetel. Dále uvedl, že přihlášky pohledávek podané později než dva měsíce od prvního přezkumného jednání, nebudou mít účinky uplatnění práva u soudu a budou vyloučeny z uspokojení v konkurzu.

Odůvodněním tohoto usnesení byly návrhy věřitelů, které jsem uvedla v kapitole 5.2. Soud uvedl, že z předloženého listinného materiálu se jednoznačně podává, že se dlužník nachází v úpadku. Má více věřitelů a není schopen plnit své splatné závazky a to nejen peněžním ústavům ale i dalším věřitelům. Dále bylo zjištěno, že dlužník je vlastníkem zejména celé řady nemovitostí zapsaných u katastrálního úřadu. Proto soud přistoupil k prohlášení konkurzu na majetek dlužníka. Současně soud konstatoval, že dlužník vlastní majetek postačující minimálně k pokrytí nákladů konkurzního řízení.

Prohlášení konkurzu soud oznámil katastrálním úřadům, které evidovaly nemovitosti patřící společnosti Gama a prohlášení bylo zapsáno do obchodního rejstříku.

Společnost Gama byla v likvidaci, která byla po dobu trvání konkurzu přerušena. Likvidátor spolupracoval se správcem konkurzní podstaty a vyhotovil pro správce mj. předávací protokol.

K 15. 12. 1998 byla provedena **mimořádná účetní závěrka**. Její součástí byla **příloha**, která obsahovala:

- obecné údaje o společnosti
- informace o použitých účetních metodách, obecných zásadách a způsobech oceňování
- doplňující informace k rozvaze a výkazu zisků a ztrát (např. informace o fyzické likvidaci majetku a o rozsahu zástavních práv).

Společnost dosáhla výnosů ve výši 3 485 tis. Kč a vznikly jí náklady 27 920 tis. Kč, tudíž její hospodaření bylo ztrátové, a to ve výši 24 435 tis. Kč. Majetkovou a finanční strukturu ukazuje tabulka č. 6.

Tabulka č. 6 Rozvaha společnosti k 15. 12. 1998 v tis. Kč

Aktiva celkem	21 642
Pohledávky za upsaný vlastní kapitál	0
Stálá aktiva	22 147
dlouhodobý nehmotný majetek	61
dlouhodobý hmotný majetek	3 871
dlouhodobý finanční majetek	18 215
Oběžná aktiva	-505
zásoby	202
dlouhodobé pohledávky	0
krátkodobé pohledávky	-702
finanční majetek	-5
Ostatní aktiva - přechodné účty aktiv	0
časové rozlišení	0
dohadné účty aktivní	0
Pasiva celkem	21 642
Vlastní kapitál	-266 707
základní kapitál	175 774
kapitálové fondy	0
fondy ze zisku	286
výsledek hospodaření minulých let	-418 332
výsledek hospodaření běžného účetního období	-24 435
Cizí zdroje	287 994
rezervy	94 600
dlouhodobé závazky	0
krátkodobé závazky	144 028
bankovní úvěry, výpomoci	49 366
Ostatní pasiva - přechodné účty pasiv	355
časové rozlišení	355
dohadné účty pasivní	0

Zdroj: Interní materiály společnosti Gama a.s.

5.4.2 Účinky prohlášení konkurzu

Účinky prohlášení konkurzu nastaly dnem vyvěšení usnesení o prohlášení konkurzu na úřední desce soudu, který rozhodl o prohlášení konkurzu, a na úřední desce okresního soudu v místě sídla společnosti Gama. Toto usnesení bylo vyvěšené od 16. 12. 1998 do 16. 1. 1999 a výpis z tohoto usnesení byl zveřejněn v Obchodním věstníku.

Od tohoto okamžiku se stala společnost Gama úpadcem a ztratila možnost disponovat volně se svým majetkem. Správce převzal veškeré účetnictví, vyhotovil daňové přiznání, byl seznámen se stavem movitého a nemovitého majetku, přičemž byla provedena jeho prohlídka a fotodokumentace. Byla provedena inventura, sestavena zahajovací účetní rozvaha a seznam majetku a závazků.

5.4.3 Předběžný správce konkurzní podstaty

Nasvědčují-li okolnosti, že je dlužník v úpadku, a je-li to potřebné pro zjištění nebo zajištění dlužníkovy majetku, může soud po zahájení konkurzního řízení ustavit předběžného správce⁵⁰.

Dlužník pak nemůže libovolně nakládat s majetkem, ale musí k tomu mít souhlas tohoto správce. Jeho funkce většinou trvá, dokud nenastanou účinky prohlášení konkurzu.

5.4.4 Správce konkurzní podstaty

Správce podstaty se vybírá ze seznamu správců, do kterého lze zapsat jen bezúhonnou fyzickou osobu, která je plně způsobilá k právním úkonům, má přiměřenou odbornou způsobilost a se zápisem souhlasí, nebo veřejnou obchodní společnost, která bude činnost správce vykonávat prostřednictvím svých společníků, o nichž prokáže, že splňují podmínky pro zapsání do seznamu⁵¹.

⁵⁰ § 9a odst. 1 ZKV

⁵¹ § 8 odst. 1 ZKV

Řekla bych, že prověřování správců konkurzních podstat není příliš dostatečné. Jsou jim často svěřeny velké majetkové hodnoty, a proto si myslím, že by měli mít své postavení upravené zvláštním zákonem a měli by být kontrolováni. Také si myslím, že by jim neměly chybět manažerské schopnosti a měli by se průběžně celoživotně vzdělávat.

Problémem je, že soudce, který správce konkurzní podstaty do funkce ustanovuje, má o něm k dispozici jen omezené množství informací. Proto by bylo lepší, když by měl soudce k dispozici detailní informace o vzdělání, zaměření a dosavadní praxi správců.

Hned po prohlášení konkurzu se musí správce potýkat s řadou problémů. Úpadce má povinnost předat správci potřebné dokumenty do třiceti dnů od prohlášení konkurzu. Tato lhůta je velmi krátká, neboť se v mnoha případech nepodaří nalézt ani úpadce samotného, natož aby měl připravené doklady, které by byly v pořádku.

Je zřejmé, že činnosti spojené se správou a udržováním konkurzní podstaty jsou velmi rozsáhlé, a tudíž je nemůže zastat jeden člověk. Proto by měl správce některé činnosti zajistit u firem, které tyto služby poskytují. Ale zde vzniká další problém. Správce je povinen spolupracovat s věřitelským orgánem, který ale nemusí být ustanoven v období těsně po prohlášení konkurzu, tudíž pak toto období není pokryto. Aby správce mohl využívat třetích osob k činnostem, ke kterým je povinen sám, musí mít souhlas věřitelských orgánů, ale v období, kdy to nejvíce potřebuje, tento souhlas z uvedeného důvodu nemůže získat.

Nesmíme pominout fakt, že správce je povinen jednat nejen v zájmu konkurzních věřitelů, ale i v zájmu úpadce. Hlavním zájmem úpadce je uspořádat majetkové poměry rychle a právně nezpochybnitelně. Naopak v zájmu věřitelů je co nejlépe zpeněžit konkurzní podstatu a rychlost tomu může být na újmu. V tomto případě mohou být odlišné zájmy věřitelů a úpadce a záleží na správci, jak se s tím vypořádá.

5.4.5 Konkurzní věřitelé

Věřitelský výbor

Pokud počet konkurzních věřitelů přesahuje 50, jsou povinni ustavit věřitelský výbor. Při nižším počtu konkurzních věřitelů mohou konkurzní věřitelé zvolit namísto věřitelského výboru svého zástupce⁵².

Myslím si, že je vhodné ustavit věřitelský výbor, i když je věřitelů méně. Je to výhodné pokud by mohly hrozit různé konflikty a střety zájmů. Věřitelský výbor pak plní kontrolní funkci vůči správci konkurzní podstaty a je zárukou pro ostatní věřitele, že nedojde ke zkrácení jejich práv. V nedávné době došlo ke zvýšení pravomocí věřitelského výboru, což považuji za zcela správné, neboť věřitelé mají mít kontrolu nad peněžními toky a zejména výdaji, které správce při své činnosti vynakládá.

Ve společnosti Gama byl stanoven věřitelský výbor, který kontroloval činnost správce. Mezi správcem konkurzní podstaty a výborem probíhala jednání, z kterých se pořizovaly zápisy. Většinou se jednalo o těchto věcech:

- jakým způsobem zpeněžit konkurzní podstatu
- co vyloučit ze soupisu konkurzní podstaty
- za jakou cenu prodávat majetek
- jaké pohledávky vyloučit z konkurzní podstaty
- hodnocení nabídek na odkup nemovitostí.

Přihlášky pohledávek

Konkurzní věřitelé podávali své přihlášky u soudu dvojmo. Součástí bylo uvedení důvodu a výše pohledávky. Přílohou byly listiny prokazující pohledávku. Veškeré přihlášky soud doručil správci, ten tyto přihlášky přezkoumal, rozhodl o uznání či popření pohledávky a sestavil seznam, který zaslal soudu. Lhůta pro podání přihlášek uplynula dnem 4. 1. 2000, tudíž veškeré pohledávky přihlášené po tomto datu byly vyloučeny. Vyloučeny byly také

⁵² § 11 odst. 1 ZKV

pohledávky nedobytné nebo ty, u kterých chyběly doklady prokazující závazek. Souhlas k jejich vyloučení musel dát věřitelský výbor i soud.

Dne 4. 11. 1999 se konalo přezkumné jednání pohledávek za společností Gama. Na seznamu pohledávek byl uveden věřitel, výše nároku, třída, oddělené uspokojení, vykonatelnost a stanovisko správce (uznáno či popřeno). Celkový seznam pohledávek je uveden v příloze č. 5, proto uvedu v tabulce č. 7 pouze souhrnný přehled. První třídu pohledávek tvoří nároky zaměstnanců společnosti z pracovně-právního vztahu vzniklé za poslední tři roky před prohlášením konkurzu, nároky účastníků z penzijního připojištění se státním příspěvkem a pohledávky výživného ze zákona. Druhou třídu tvoří daně, poplatky, cla, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na veřejné pojištění, vzniklé nejdéle tři roky před prohlášením konkurzu a v jeho průběhu. Ve třetí třídě byly ostatní pohledávky.

Tabulka č. 7 Přehled pohledávek po přezkumném jednání v Kč

Věřitel	Uznané pohledávky	Popřené pohledávky	Celkem
I. třída	0	0	neobsazena
II. třída	45 614 956,00	142 099,00	45 757 055,00
III. třída	56 059 578,84	2 199 925,12	58 259 503,96
Oddělený věřitel	102 363 564,52	0	102 363 564,52
Celkem	204 038 099,40	2 342 024,12	206 380 123,50

Zdroj: Interní materiály společnosti Gama a.s.

5.4.6 Vymezení a zpeněžení konkurzní podstaty

Je nezbytné vymezit konkurzní podstatu, což je majetek podléhající konkurzu, který měla společnost v den prohlášení konkurzu ve vlastnictví, včetně majetku nabytého v průběhu konkurzu. Dne 6. 4. 1999 vyhotovil správce **soupis konkurzní podstaty**. Soupis byl vyhotoven dle podkladů předaných úpadcem a po provedení inventarizace a získání výpisu z katastru nemovitostí jednotlivých katastrálních území. Přílohou k tomuto soupisu byla účetní rozvaha, evidence majetku, seznam pohledávek a výpis ze střediska cenných papírů.

Tento soupis byl úpadcem prohlášen za správný a úplný, byl sestaven dle pokynů soudu a také mu byl správcem předložen. Soupis podstaty uvádím v tabulce č. 8.

Tabulka č. 8 Přehled majetku

Druh majetku	Účetní cena v Kč	Ocenění správcem konkurzní podstaty v Kč
Dlouhodobý nehmotný majetek	10 987,93	1 000,00
Dlouhodobý hmotný majetek	2 514 128,75	2 000 000,00
Pohledávky	3 176 363,18	200 000,00
Cenné papíry	18 214 482,38	1 000 000,00
Zásoby	202 000,00	10 000,00

Zdroj: Interní materiály společnosti Gama a.s.

Ráda bych upozornila na to, že není zřejmé, jaký charakter má soupis konkurzní podstaty mít a není upravena forma tohoto soupisu.

Je důležité, že v rámci konkurzu musí být na rozdíl od likvidace převeden majetek, který podléhá konkurzu, na peněžní podobu. Nelze tedy uhradit pohledávky věřitelů tak, že by se mezi ně úpadcův majetek fyzicky rozdělil. Konkurzní podstatu lze **zpeněžit** veřejnou dražbou, soudním výkonem rozhodnutí nebo prodejem mimo dražbu. Nedobytné pohledávky a neprodejné věci lze pak **vyloučit** z konkurzní podstaty. Pokud je úpadce věřitelem peněžitých pohledávek, je správce povinen **uplatnit a vymáhat** tyto pohledávky, a to i ve vztahu k osobám, které by tyto pohledávky zajišťovaly. To platí i pro nepeněžité pohledávky, pokud je lze ocenit penězi. Správce ale není povinen dlužníkovy pohledávky vymáhat, pokud nelze krýt náklady těchto postupů z podstaty.

Při prodeji konkurzních podstat často dochází k problémům. Soudní znalec může zpracovat odhad např. nemovitosti na určitou cenu, přičemž tento objekt je prodejný za cenu mnohem nižší. Odhady dávají nereálné ceny a nabyvatel navíc platí daň z převodu nemovitostí. Dojde k tomu, že si stát zinkasuje peníze, ale na základě nepřiměřeně nadhodnocených znaleckých cen nemovitostí. V případě, že se podaří najít solventního zájemce, který si udělá svou ekonomickou kalkulaci, přičemž mu současně sdělíme, že

zaplatí státu daň z převodu nemovitostí on, pak o tuto částku sníží nabízenou cenu. Správci se tak mohou dostat pod tlak věřitelů, že prodávají levně. Proto je vhodné při výběru zájemců spolupracovat s věřitelským výborem, což také správce společnosti Gama dělal.

Správce postupně zpeněžoval majetek společnosti a často žádal soud o povolení nejen k prodeji majetku, ale i k vyloučení nedobytných pohledávek společnosti. Činil tak na základě souhlasu věřitelského výboru a soud žádosti schvaloval usnesením.

5.4.7 Konečná zpráva

Hlavním úkolem správce je zpeněžování konkurzní podstaty, přičemž v průběhu musí informovat soud a věřitelský výbor. Po zpeněžení podstaty správce předložil soudu konečnou zprávu spolu s vyúčtováním své odměny a výdajů.

Podkladem pro vypracování konečné zprávy byly zápisy z jednání věřitelského výboru. Dalším podkladem byl přehled příjmů a výdajů vzniklých za dobu konkurzu, který je obsažen v příloze č. 6.

Dne 17. 1. 2003 byla vyhotovena konečná zpráva, jejíž součástí byl seznam přihlášených pohledávek, který byl stejný jako po přezkumném jednání (příloha č. 5), ale všechny pohledávky třetí třídy se musely přesunout dle novely ZKV do třídy druhé. Dále byl součástí přehled přihlášených pohledávek rozdělených do tříd (tabulka č. 9), podrobný přehled vyúčtování výnosů a výdajů vč. výpočtu nároku pro oddělené věřitele (příloha č. 7) a rekapitulace výnosů a výdajů vzniklých během konkurzu (tabulka č. 10).

Tabulka č. 9 Přehled přihlášených pohledávek v Kč

Věřitel	Uznané pohledávky	Popřené pohledávky	Celkem
I. třída	0	0	neobsazena
II. třída	101 674 534,84	2 342 024,12	104 016 558,96
Oddělený věřitel	102 363 564,52	0	102 363 564,52
Celkem	204 038 099,40	2 342 024,12	206 380 123,50

Zdroj: Interní materiály společnosti Gama a.s.

Tabulka č. 10 Stručný přehled vyúčtování výnosů a výdajů v Kč

Výnosy z prodeje mimo soudní dražbu:

A/ nemovitý majetek	5 330 500,00
B/ nájemné	1 094 852,15
C/ movitý majetek	7 076,00
D/ akcie	1 001,00
E/ pohledávky	51 216,50
F/ ostatní příjmy	80 641,63
Celkem výnosy	6 565 287,28

Výdaje, které mohly být uspokojeny během konkurzu:

A/ odměna správce	849 029,00
B/ hotové výdaje správce	59 622,20
C/ náklady spojené s udržováním a správou	1 106 486,90
D/ nároky na oddělené uspokojení	2 883 949,20
E/ soudní poplatek	65 653,00
Celkem výdaje	4 964 740,30

Z toho před rozvrhem bylo uspokojeno:

B/ hotové výdaje správce	59 622,20
C/ náklady spojené s udržováním a správou	1 106 486,90
Celkem před rozvrhem uspokojeno	1 166 109,10

K rozvrhu zbývá:

Nejprve se uspokojí pohledávky za podstatou:	
A/ odměna správce	849 029,00
D/ nároky na oddělené uspokojení	2 883 949,20
E/ soudní poplatek	65 653,00
Celkem pohledávky za podstatou	3 798 631,20
Zůstatek k dalšímu rozdělení dle tříd:	1 600 546,00

Zdroj: Interní materiály společnosti Gama a.s.

Soudu byla předložena končená zpráva dne 20. 1. 2003. Soud tuto zprávu přezkoumal, projednal a usnesením ze dne 5. 5. 2003 ji schválil. Zpráva byla vyvěšena od 12. 3. 2003 do 27. 3. 2003 a toto usnesení od jeho vyhotovení až do 27. 5. 2003 na úřední desce krajského soudu.

5.4.8 Návrh na rozvrh

Po schválení konečné zprávy a vyúčtování odměny a výdajů správce předložil správce soudu návrh na rozvrh vč. upraveného seznamu přihlášek. Návrh obsahoval rekapitulaci konečné zprávy (uvedeno v kapitole 5.4.7 - tabulka č. 10), vyúčtování odměny správce konkurzní podstaty, nárok oddělených věřitelů na uspokojení, nárok věřitelů s pohledávkami ve druhé třídě a výpočet soudního poplatku. Upravený seznam přihlášek pohledávek je obsažen v příloze č. 8.

V rozvrhu se jako **první uspokojí** dosud nezaplacené pohledávky za podstatou a pracovní nároky. V případě, že by nestačil výtěžek zpeněžení podstaty na úhradu všech těchto pohledávek, je nutné nejprve uspokojit hotové výdaje a odměnu správce, poté náklady spojené s udržováním a správou podstaty a soudní poplatek za konkurz.

Uspokojení odměny správce konkurzní podstaty

Vyúčtování odměny správce proběhlo dle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti ČR č. 229/2000 Sb. ze dne 13. 7. 2000. Odměna správce z částky, která byla dosažena zpeněžením konkurzní podstaty, činí 806 529 Kč, a odměna správce z počtu přihlášených konkurzních věřitelů je 42 500 Kč. Celková odměna správce byla spočítána na částku 849 029 Kč. Tato odměna bude vyplacena v rámci rozvrhového usnesení.

Uspokojení soudního poplatku

V rámci rozvrhového usnesení bude uspokojen soudní poplatek, který činí 1 % ze zpeněžené částky, tedy 65 152,90 Kč, a to prostřednictvím bankovního účtu, který bude uveden v rozvrhovém usnesení krajského soudu.

Uspokojení nároku na oddělené uspokojení

Ještě před provedením rozvrhu lze uspokojit nárok na oddělené uspokojení. Tento nárok mají oddělení věřitelé, což jsou věřitelé takových pohledávek, které byly zajištěny zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti, převodem práva nebo postoupením pohledávky. Mají právo, aby jejich pohledávka byla uspokojena ze zpeněžení věci, práva nebo pohledávky, jimiž byla zajištěna. Výtěžek zpeněžení po odečtení nákladů spojených s udržováním, správou a prodejem jim vydá správce se souhlasem soudu. Oddělení věřitelé se z výtěžku zpeněžení uspokojí podle pořadí, v jakém vznikl právní důvod jejich nároku na oddělené uspokojení. Uspokojují se do výše 70 % výtěžku zpeněžení na ně připadajícího. Neuspokojenou část pohledávky lze uspokojit v rozvrhu a to ve třídě, do níž pohledávka podle své povahy patří. Ve společnosti Gama byl nemovitý majetek, na němž vážla zástavní práva, zpeněžen za 4 266 589,25 Kč. Neuspokojená část pohledávek se přesunula do druhé třídy.

Tabulka č. 11 Přehled nároku oddělených věřitelů na uspokojení v Kč

Oddělený věřitel	Výše přihlášeného uznaného nároku	Zpeněžení zástavy po odečtení nákladů prodeje	Výpočet částky pro věřitele	Výše neuspokojené pohledávky
1.	35 140 790,33	1 772 478,53	1 240 735,00	33 900 055,33
2.	30 688 422,31	1 451 502,70	1 016 051,90	29 672 370,41
3.	49 911 102,22	67 845,66	47 492,00	49 863 610,22
4.	2 931 018,00	828 100,46	579 670,30	2 351 347,70
Celkem	118 671 332,86	4 119 927,35	2 883 949,20	115 787 383,66

Zdroj: Interní materiály společnosti Gama a.s.

Uspokojení ostatních věřitelů

Další pohledávky se rozdělí do dvou tříd. Do první třídy spadají nároky úpadcových zaměstnanců z pracovně právních vztahů vzniklé poslední tři roky před prohlášením konkurzu, nároky účastníků z penzijního připojištění se státním příspěvkem a pohledávky

výživného ze zákona. Druhou třídu tvoří ostatní pohledávky. Obě tyto třídy se uspokojují ze zbývajících výtěžku ze zpeněžení konkurzní podstaty, přičemž na **první třídu** připadá **30 %** a na **druhou třídu 70 %**. Jestliže zbudou v některé třídě prostředky, které připadají na uspokojení pohledávek do ní patřících, přesunou se tyto prostředky do třídy následující. V případě, že nelze plně uspokojit všechny pohledávky patřící do stejné třídy, uspokojí se tyto pohledávky poměrně. Neuspokojené pohledávky či jejich části z první třídy se uspokojují ve třídě druhé. Celková částka určená pro druhou třídu byla 1 600 546 Kč.

Tabulka č. 12 Uspokojení věřitelů s pohledávkami ve druhé třídě v Kč

1.	Pohledávky II. třídy uznané na přezkumném jednání	123 851 153,50
2.	Pohledávky odděleného věřitele uznané na přezkumném jednání	118 671 332,86
3.	Pohledávky oddělených věřitelů budou uspokojeny v částce	2 883 949,20
4.	Přesun neuspokojených pohledávek oddělených věřitelů do II. třídy	115 787 383,66
Celkem pohledávky II. třídy (součet 1. + 4.)		239 638 537,16
Procento, kterým budou násobeny pohledávky ve II. třídě [výpočet: $(1\ 600\ 546 / 239\ 638\ 537,16) \times 100 = 0,6679\ %$]		0,6679%

Zdroj: Interní materiály společnosti Gama a.s.

Tento návrh na rozvrh byl předložen krajskému soudu a ten návrh schválil. Tudiž mohlo začít uspokojování věřitelů společnosti Gama dle rozvrhu.

5.5 Nucené vyrovnání

Je důležité, že před vydáním rozvrhového usnesení může úpadce navrhnout, aby byl konkurz ukončen nuceným vyrovnáním. V tomto návrhu musí uvést, jaké vyrovnání nabízí. Může nabídnout vyrovnání formou nové emise akcií nebo jiných cenných papírů emitovaných úpadcem nebo i nepeněžní formou, např. vydáním části aktiv, které bezprostředně nesouvisejí s vlastní podnikatelskou činností úpadce.

Soud potvrdí nucené vyrovnání, pokud s ním souhlasí většina konkurzních věřitelů. Po právní moci usnesení, kterým bylo potvrzeno nucené vyrovnání, vydá soud další usnesení,

ve kterém jsou konkretizovány důsledky nuceného vyrovnání. Zejména je úpadci navraceno dispoziční právo s majetkem a rovněž procesní i jiná oprávnění, která byla prohlášením konkurzu omezena.

Pokud došlo k úplnému a včasnému splnění nuceného vyrovnání potvrzeného soudem, bude úpadce zproštěn závazků proti ručitelům a jiným osobám, které by měly proti němu postih.

5.6 Zrušení konkurzu

Soud usnesením zruší konkurz, ve kterém nedošlo k potvrzení nuceného vyrovnání⁵³:

- *zjistí-li, že tu nejsou předpoklady pro konkurz*
- *po splnění rozvrhového usnesení*
- *na návrh úpadce, jestliže všichni konkurzní věřitelé vyjádřili svůj souhlas na listině s úředně ověřeným podpisem a souhlasil-li s tím správce*
- *zjistí-li, že majetek podstaty nepostačuje k úhradě nákladů konkurzu, přičemž nepřihlíží k věcem, právům, pohledávkám nebo jiným majetkovým hodnotám vyloučeným z podstaty*
- *došlo-li k fúzi úpadce nebo k převodu jmění úpadce na společníka úpadce.*

Konkurz může být také zrušen, pokud došlo k potvrzení nuceného vyrovnání (pokud je dle § 44 odst. 3 ZKV dostatečné zajištění pro splnění nároků), případně až po splnění nuceného vyrovnání.

Správce ke dni zrušení konkurzu uzavře účetní knihy a sestaví účetní závěrku s výjimkou případů, kdy došlo k nucenému vyrovnání. Poté soud zproští správce funkce. **Zánik účinků prohlášení konkurzu** nastane s právní mocí usnesení o zrušení konkurzu.

⁵³ § 44 odst. 1 ZKV

Můžeme nalézt **nejasnosti v úpravě zrušení konkurzů** např. rozhodnutím vrchního soudu, kdy po prohlášení konkurzu dojde k odvolání úpadce. Vrchní soud rozhoduje v určitém časovém období a mezitím správce zpeněží část majetku, který byl zajištěn zástavním právem, a tím zástavní právo zmizí. Pokud nejsou oddělení věřitelé vyplaceni a konkurz je v mezidobí zrušen, potom nastává situace, kdy věřitelé nemají peníze z vyprodaného majetku ani zástavní právo.

Počet firem, na které soud uvalí konkurz, se u nás **snižuje**. Celkově ale **počet zkrachovalých firem roste**. Důvodem malého počtu uvalených konkurzů je zdlouhavé konkurzní řízení, které se často vleče i několik let. Zdlouhavost může být způsobena např. tím, že úpadce neplní povinnosti, dochází ke sporům o popření pohledávky nebo jsou problémy se zpeněžováním konkurzní podstaty.

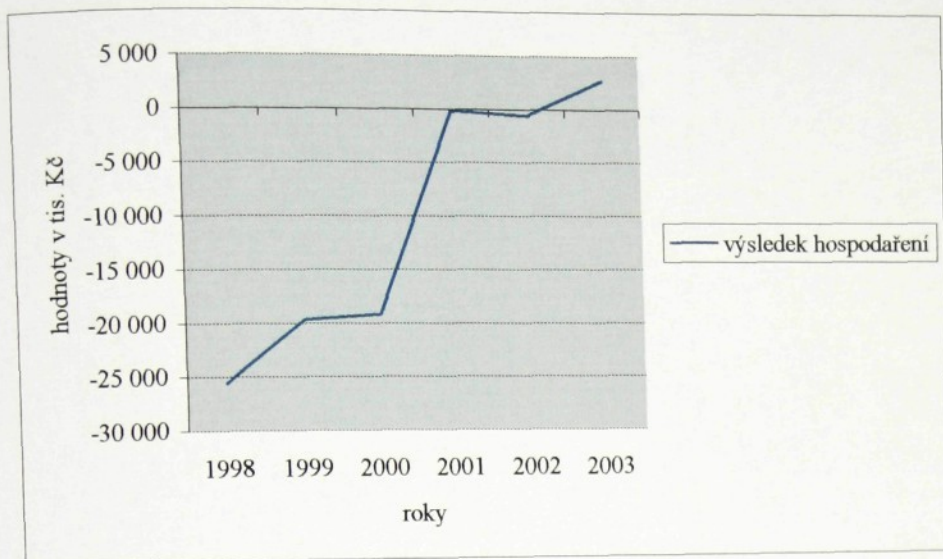
Myslím si, že po vstupu do Evropské unie se budou muset podniky více snažit, aby uspěly. Velkým problémem pro ně bude udržení konkurenceschopnosti. Měly by být pružnější, zvyšovat kvalifikaci zaměstnanců, hledat nové přístupy a metody. Aby uspěly, musí mít kvalitní produkt, zvládnout mezinárodní marketing, mít dobré finanční zázemí, znát místní podmínky a obchodní zvyklosti.

5.7 Vývoj výsledku hospodaření ve společnosti Gama během konkurzu

Ve společnosti Gama byla během konkurzu sestavována měsíčně rozvaha, výsledovka a obrátová předvaha. Vývoj výsledku hospodaření ukazuje obrázek č. 4, přičemž jsem brala v úvahu stav výnosů a nákladů vždy ke konci roku, a to v letech 1998 – 2003.

Náklady vznikaly společnosti zejména na vedení účetnictví, archivaci a vyhledávání písemností, administrativu, realitní činnost, ekonomické poradenství a jiné služby. Výsledek hospodaření příliš nekolísal, jak tomu bylo během likvidace a společnost dosáhla v roce 2003 dokonce zisk.

Obrázek č. 4 Vývoj výsledku hospodaření ve společnosti Gama v letech 1998 - 2003

Zdroj: Interní materiály společnosti Gama a.s.

6. Vyrovnání

Rozhodla jsem se velmi stručně zachytit i proces vyrovnání, jehož cíl a účel je stejný jako u konkurzního řízení s tím, že má odlišný průběh a liší se některými důsledky. Provedením vyrovnacího řízení není dlužník do budoucnosti zbaven možnosti dalšího podnikání, neboť neuspokojené závazky v tomto řízení zanikají.

Vyrovnání je upraveno také zákonem č. 328/1991 Sb. Jak jsem se již zmínila, tento zákon byl mnohokrát novelizován, ale nemohl změnit celou strukturu zákona. Důsledkem této právní úpravy je, že se konkurz stal naprosto převažujícím řešením úpadku v naší ekonomice a vyrovnání neplní svoji funkci alternativního nástroje ve vztahu ke konkurzu.

6.1 Návrh na vyrovnání

Dlužník, který se nachází v úpadku, může předejít konkurzu tím, že sám podá u soudu návrh na vyrovnání.

V návrhu musí uvést, jaký způsob uspokojení svých věřitelů nabízí. Je možné nabídnout vyrovnání formou nové emise akcií nebo jiných cenných papírů emitovaných úpadcem, případně i nepeněžní formou, např. vydáním části aktiv, které však bezprostředně nesouvisejí s vlastní podnikatelskou činností úpadce⁵⁴.

I v tomto případě musí úpadce připojit k návrhu seznam majetku a závazků, ale nemusí ho prohlásit za správný a úplný.

Soud musí opět rozhodnout o podaném návrhu usnesením, kterým vyrovnání zamítne či povolí. Pokud vyrovnání povolí, stanoví současně vyrovnacího správce, nařídí vyrovnací jednání, rozhodne o zajištění majetku dlužníka a vyzve věřitele k přihlášení nároků. Dlužník je samozřejmě omezen v možnosti disponovat se svým majetkem a během vyrovnání nelze prohlásit konkurz.

⁵⁴ § 46 odst. 2 ZKV

6.2 Vyrovnací jednání

Vyrovnací jednání nařizuje soud v usnesení, kterým povolil vyrovnání. Smyslem tohoto jednání je zjistit, kteří věřitelé jsou ochotni přijmout návrh na vyrovnání. Pokud bude vyrovnání odsouhlaseno, potvrdí ho soud svým usnesením. Soud ale může vyrovnání zamítnout i v případě, že s ním věřitelé souhlasili, a to v taxativně vyjmenovaných případech v § 61 ZKV.

Dlužník musí splnit veškeré své povinnosti, jinak pro něj výhody spojené s vyrovnáním zaniknou. Je důležité, že tento důsledek nastane vůči všem věřitelům.

6.3 Ukončení vyrovnání

Soud usnesením vyrovnání zastaví⁵⁵:

- *vezme-li dlužník zpět svůj návrh na vyrovnání před vyrovnacím jednáním, nebo nebyl-li návrh věřiteli přijat do 90 dnů od povolení vyrovnání*
- *nabylo-li právní moci usnesení, kterým bylo zamítnuto potvrzení vyrovnání*
- *neprohlásí-li všichni dědici dlužníka nejpozději při vyrovnacím jednání, že souhlasí s nabízeným vyrovnáním.*

Jinak dojde ke **skončení vyrovnání** nabytím právní moci usnesení o potvrzení vyrovnání.

6.4 Porovnání konkurzu a vyrovnání

Jak jsem se již zmínila, cíl i účel vyrovnání a konkurzu jsou stejné. Přesto však existují určité odlišnosti. Vyrovnání se od konkurzu odlišuje nejen ve svém průběhu řízení, ale i v možnosti dispozice s majetkem během řízení či v existenci závazků po skončení řízení. Zásadní rozdíly jsem se snažila zachytit v tabulce č. 13.

⁵⁵ § 66 odst. 1 ZKV

Tabulka č. 13 Odlišné rysy konkurzu a vyrovnání

Kritérium	Konkurz	Vyrovnání
Navrhovatel řízení	dlužník věřitel	dlužník
Závazky po řízení	zbylé závazky nezanikají	zbylé závazky zanikají
Účastníci řízení	dlužník věřitelé správce podstaty orgány věřitelů	dlužník manžel dlužníka spoludlužníci a ručitelé, kteří podepsali návrh věřitelé vyrovnací správce
Dispozice s majetkem	zbavení dispozice	ponechány dispozice omezení některých úkonů
Postavení správce	samostatné postavení	kontrolní funkce souhlas k některým úkonům
Průběh řízení	podání návrhu podmínky pro prohlášení konkurzu prohlášení konkurzu přihlašování pohledávek věřitelů zjišťování konkurzní podstaty zpeněžení konkurzní podstaty rozvrh ukončení konkurzu	podání návrhu rozhodnutí o návrhu vyrovnací jednání potvrzení vyrovnání zastavení nebo skončení vyrovnání

Zdroj: Kotoučová J., Raban P. *Konkurs a vyrovnání*. 1. vyd. Praha: Orac, 1999, str. 31-32.

Je zřejmé, že pro dlužníka bude lepší navrhnout vyrovnání, neboť pro něj představuje určité výhody. Je však nutné, aby byly podmínky vyrovnání dlužníkem splněny, jinak veškeré výhody ztratí.

7. Závěr

Zánik podnikatelského subjektu je velmi náročný proces, kterému předchází zrušení, a to buď s likvidací nebo bez likvidace. K rozhodnutí o likvidaci může vést mnoho důvodů, avšak nejčastějším důvodem je neschopnost podnikatelského subjektu hradit náklady vlastní činnosti či hradit své závazky.

Myslím si, že jednou z příčin zániku podniku je nedokonalá legislativa. Na mnou vybrané společnosti (společnost Gama) jsem ukázala, jak velkým problémem může být vymáhání pohledávek, a to i soudní cestou. Je to proces náročný jak finančně, tak časově. I když soud rozhodne ve prospěch věřitele, nemusí mít dlužník dostatek finančních prostředků a pohledávka může zůstat i nadále neuhrazena. Lepším řešením je vzájemné vyrovnání pohledávek a závazků, pokud spolu obě strany obchodují. Problémem však je, že se mezi sebou dokážou jen málokdy dohodnout.

Samozřejmě nemohu říci, že by za veškeré neúspěchy podniků mohla pouze legislativa. Příčinou špatné ekonomické situace může být i nedostatečná pozornost podniku. Společnost Gama si měla uvědomit, že cizí kapitál je vhodné použít v určitých situacích, ale že se tím zvyšuje její zadluženost a při nehrzení dluhů rostou úroky z prodlení a penále pak může být vyšší než dlužná částka samotná. Společnost měla důkladně zvažovat investice, které realizovala, měla se věnovat optimalizaci zásobování a zajímat se o prodejnost svých výrobků. Také nepovažuji za příliš vhodné obchodovat s někým, kdo mi po delší dobu za dodávky neplatí. Myslím si, že je lepší pokusit se o budování dalších dodavatelsko-odběratelských vztahů a své obchodní partnery důkladně prověřovat.

Považuji za důležité zjišťovat finanční zdraví podniku např. pomocí finanční analýzy a hodnotit finanční strukturu. Společnost Gama byla hodně zadlužená, měla příliš nelikvidního majetku a krátkodobých závazků, neměla téměř žádné finanční prostředky, zůstávaly jí ležet na skladě výrobky, odběratelé jí neplatili za odebrané výrobky, a podle mého názoru realizovala příliš mnoho investic. Kvůli nepříznivé ekonomické situaci se společnost rozhodla vstoupit do likvidace.

Likvidace je náročný proces, který záleží mimo jiné na likvidátorovi. Ten by měl mít dostatek zkušeností, znalostí, měl by umět pracovat a jednat s lidmi, znát zákonné předpisy a být schopen je používat v konkrétních podmínkách likvidovaného podniku. Při likvidaci by měl neustále sledovat tok hotovostí, změny ve struktuře majetku a zdrojů, provádět rozbor rozvahy, sledovat likviditu a návratnost. Jeho činnost je velmi náročná, proto by měl využívat služby společností, které se zabývají ekonomickým poradenstvím a poskytují servis i v oblasti likvidací.

Likvidátor se musí potýkat během celého procesu s mnoha problémy. Často se stává, že nedostane od podniku veškeré podklady a účetní záznamy, které pro svou práci potřebuje. Činnost likvidátora je velmi náročná, tudíž i zdlouhavá a navíc je v prvních týdnech po vyhlášení likvidace omezena, protože jeho úkony jsou vůči třetím osobám neplatné, a to až do nabytí právní moci rozhodnutí soudu o zápisu likvidace do obchodního rejstříku.

Likvidátor ve společnosti Gama se snažil řešit závazky jak finančně tak převodem akcií. Finanční prostředky byly získány z prodeje majetku, ale vzhledem k jeho nízké hodnotě jich příliš nebylo a navíc byla na některých nemovitostech vázána zástavní práva věřitelů společnosti. Společnost měla sice dostatek akcií, ale věřitelé je nebyli ochotni po posouzení jejich obchodovatelnosti přijmout. Na základě návrhů podaných ze strany věřitelů společnosti byl prohlášen konkurz.

Pokud podávají návrh na prohlášení konkurzu věřitelé dlužníka, musí zvážit řadu okolností jako zdlouhavost konkurzního řízení, obtížnost prokázání některých skutečností a finanční náročnost. Je nutné vzít v úvahu, že musí mít dostatek důkazů o existenci a výši tvrzené pohledávky.

Konkurzní řízení je náročné, zdlouhavé a správce konkurzní podstaty musí řešit dosti problémů. Úpadce by mu měl předat potřebné dokumenty do třiceti dnů od prohlášení konkurzu. Lhůta je však krátká, neboť se často nepodaří nalézt ani úpadce samotného, natož aby měl připravené doklady, které by byly v pořádku. Činnosti spojené se správou a udržováním konkurzní podstaty jsou rozsáhlé, takže je těžko může zastat jeden člověk. Proto by měl správce zajistit některé činnosti u firem poskytujících tyto služby. Ale k tomu

musí mít souhlas věřitelského orgánu, který však nemusí být ustanoven v období těsně po prohlášení konkurzu.

Správčům jsou často svěřeny velké majetkové hodnoty, proto si myslím, že by měli mít své postavení upravené zvláštním zákonem a měli by být kontrolováni. Měli by mít manažerské schopnosti a průběžně se celoživotně vzdělávat. Soudce, kterým je správce do funkce stanoven, má o takovém správci pouze omezené množství informací. Proto by měl mít k dispozici detailní informace o vzdělání, zaměření a dosavadní praxi správců.

Počet firem, na které soud uvalí konkurz sice klesá, ale celkově počet zkrachovalých podniků roste. Důvodem malého počtu uvalených konkurzů je zdlouhavost konkurzního řízení, která může být způsobena např. tím, že úpadce neplní povinnosti, dochází ke sporům o popření pohledávky nebo jsou problémy se zpeněžováním podstaty.

Jiným řešením předlužené společnosti může být vyrovnání, které má stejný cíl i účel jako konkurzní řízení. Pro dlužníka je lepší navrhnout vyrovnání, které představuje určité výhody, ale musí podmínky vyrovnání splnit, jinak veškeré výhody ztratí.

Naše pojetí úpadkového práva současným potřebám nevyhovuje, proto byl vytvořen návrh nového zákona o úpadku, který by měl být legislativně technicky dokonalejší, logicky uspořádan, systematika zákona by měla být přehlednější, měl by být srovnatelný se zahraničními právními úpravami a měl by posílit postavení věřitelů.

V současné době zaniká dosti podniků krátce po svém založení. Myslím si, že je nutné znát zákonné předpisy, informovat se o veškerých změnách důležitých pro podnik, ke kterým dochází, vyhodnocovat ekonomickou situaci podniku a jeho okolí, věnovat pozornost i sebemenšímu neúspěchu, neboť právě ten by se mohl stát osudným. Jakmile začne docházet k úpadku, měl by se podnik snažit okamžitě identifikovat jeho příčiny a následně hledat východisko z takové situace. Myslím si, že některé podnikatelské subjekty neřeší své problémy včas a stále podhodnocují některé neúspěchy.

Seznam použité literatury

Knižní publikace

- [1] HOLEYŠOVSKÝ, M. *Konkurs a vyrovnání v praxi*. Praha: NEWSLETTER, 1997.
- [2] INTERNATIONAL ACCOUNTING STANDARDS. London, 1998.
- [3] JASANSKÝ, J., BÁČA, J., MACEK, J., SVÁTKOVÁ, S., ŠKODA, S. *Ukončení podnikání obchodních společností, družstev a státních podniků*. Ostrava: MONTANEX, 1997.
- [4] KOTOUČOVÁ, J., RABAN, P. *Konkurs a vyrovnání*. 1. vyd. Praha: Orac, 1999.
- [5] PELIKÁN, V. *Likvidace podniku*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1998.
- [6] POHL, T. *Krok za krokem konkurzem a vyrovnáním*. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 1998.
- [7] POLOPRUDSKÁ, I. *K některým příčinám zániku zemědělských družstev (ze zkušeností konkrétního družstva)*. Ústí nad Labem, 2002. Bakalářská práce na sociálně-ekonomické fakultě Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem.
- [8] SYNEK, M. a kol. *Ekonomika a řízení podniku: učební texty pro inženýrské studium podniková ekonomika*. 2. vyd. Praha: VŠE, 1997.
- [9] VALACH, J., a kol. *Finanční řízení podniku*. 2. vyd. (1999). Praha: EKOPRESS, 2001.
- [10] WÖHE, G. a kol. *Einführung in die Allgemeine Betriebswirtschaftslehre*. München: Verlag Franz Vahlen, 1999.

Právní předpisy

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, poslední novela - zákon č. 88/2003 Sb.

Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, poslední novela – zákon č. 125/2002 Sb.

Zákon č. 343/1992 Sb., o archivnictví

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

Periodika

Konkurs a vyrovnání, ročník IV, 2003, ročník V, 2004

Konkursní noviny, ročník VI, 2003, ročník VII, 2004

Konkurz & Konjunktura, ročník V, 2003, ročník VI, 2004

WWW stránky

www.ekonom.cz

www.euro.cz

www.hn.ihned.cz

www.novinky.cz

www.svetohospodarstvi.cz

Interní materiály společnosti Gama a.s. – v likvidaci

Seznam příloh

- Příloha č. 1: Rozvaha společnosti k 20. 5. 1996 v tis. Kč
Počet stran: 1
- Příloha č. 2: Postup likvidátora ve věcné a časové posloupnosti
Počet stran: 1
- Příloha č. 3: Zprávy likvidátora o průběhu likvidace
Počet stran: 7
- Příloha č. 4: Osnova závěrečné zprávy o likvidaci
Počet stran: 1
- Příloha č. 5: Příhlášky pohledávek k 4. 11. 1999 po přezkumném jednání v Kč
Počet stran: 3
- Příloha č. 6: Podklady pro vypracování konečné zprávy v Kč
Počet stran: 6
- Příloha č. 7: Vyúčtování výnosů a výdajů vč. výpočtu nároku pro oddělené věřitele v Kč
Počet stran: 5
- Příloha č. 8: Upravený seznam přihlášek pohledávek v Kč
Počet stran: 2

Rozvaha společnosti k 20. 5. 1996 v tis. Kč

Aktiva celkem	324 592
Pohledávky za upsaný vlastní kapitál	0
Stálá aktiva	280 973
dlouhodobý nehmotný majetek	297
dlouhodobý hmotný majetek	42 490
dlouhodobý finanční majetek	238 186
Oběžná aktiva	43 619
zásoby	10 116
dlouhodobé pohledávky	0
krátkodobé pohledávky	33 405
finanční majetek	98
Ostatní aktiva - přechodné účty aktiv	0
časové rozlišení	0
dohadné účty aktivní	0
Pasiva celkem	324 592
Vlastní kapitál	111 027
základní kapitál	175 774
kapitálové fondy	91 618
fondy ze zisku	234
výsledek hospodaření minulých let	-146 052
výsledek hospodaření běžného účetního období	-10 547
Cizí zdroje	213 565
rezervy	0
dlouhodobé závazky	16 934
krátkodobé závazky	147 288
bankovní úvěry, výpomoci	49 343
Ostatní pasiva - přechodné účty pasiv	0
časové rozlišení	0
dohadné účty pasivní	0

Postup likvidátora ve věcné a časové posloupnosti

1. V termínu do 15.5.1996 chce likvidátor nabídnout bankám a všem věřitelům z obchodního styku kapitalizaci jejich pohledávek nad 50 000 Kč akciemi společnosti Lasa, a to pouze pohledávek bez úhrady penále a případných smluvních pokut nebo sankčních úroků za nominální hodnotu akcií. Termín vyjádření k této nabídce naplánoval stanovit do 15. 6. 1996.
2. V případě (předpokládaného) nezájmu resp. negativního vyjádření k výše uvedenému návrhu chce likvidátor opakovat ve druhé polovině května roku 1996 tuto nabídku s tím, že bude nabídnut 1,5 násobek nominální hodnoty akcií společnosti Lasa. V této fázi by měla společnost Frigo možnost využít této nabídky a získat za svou pohledávku ve výši 32,4 mil. Kč akcie společnosti Lasa v nominální hodnotě 48,6 mil. Kč neboli měla možnost získat podíl v této společnosti ve výši 21,7 %.
3. Po vyhodnocení reakcí na nabídku dle bodu č. 2 a po případné realizaci kapitalizace pohledávek chce likvidátor zahájit jednání s Konsolidační bankou o kapitalizaci její pohledávky ve výši 14,8 mil. Kč a o odkoupení zbývajících (nebo všech) akcií společnosti Lasa, které budou v majetku společnosti Gama. V případě, že by došlo k dohodě, šlo by z realizované kupní ceny uspokojit závazky likvidované společnosti v plné nebo částečné výši.
4. Likvidátor doporučil samostatně realizovat prodej obchodních podílů ve společnosti Kovos a to formou veřejné aukce, organizované specializovanou aukční síní. Z výtěžku prodeje obchodních podílů v této společnosti doporučil přednostně hradit pohledávky společnosti Strojav ve výši cca 7,9 mil. Kč k datu 31. 1. 1996. Uspořádání aukce plánoval uskutečnit v termínu do 30. 9. 1996. Aukci by bylo možno organizovat i na splátkový prodej případnému zájemci.
5. Zbývajícím nemovitý a movitý majetek doporučil likvidátor zpeněžit též formou veřejné aukce. Realizaci aukcí předpokládal v období září-říjen 1996.

Zprávy likvidátora o průběhu likvidace

1. zpráva

Dne 24. 5. 1996 likvidátor vypracoval situační zprávu o postupu prací spojených s likvidací. Zpráva obsahovala sdělení, kdy společnost vstoupila do likvidace, kdy byl podán návrh na zápis změn do obchodního rejstříku, a že dosud nedošlo k zapsání těchto změn. Po seznámení se likvidátora se situací v likvidované společnosti byl zpracován a dne 3. 5. 1996 předložen „Návrh postupu při zpeněžování aktiv a možnosti úhrady závazků společnosti Gama“ včetně doporučených kroků dalšího postupu. Ve smyslu těchto doporučení byly dne 15. 5. 1996 odeslány písemné nabídky cca 70 věřitelům z obchodního styku s pohledávkami nad 30 000 Kč s nabídkou jejich kapitalizace. Obdobné nabídky obdržely samostatnými dopisy Komerční banka a Ekoagrobanka, která si obratem vyžádala doplňující informace o kvalitě akcií společnosti Lasa. Jednání s Komerční bankou bylo sjednáno na 28. 5. 1996, kdy mělo být přednostně jednáno o vzetí zpět návrhu na konkurz. Průběžně probíhalo shromažďování podkladů pro předávací protokol mezi generálním ředitelem společnosti Gama a likvidátorem a také probíhal audit účetní závěry společnosti k 31. 12. 1995.

Ve spolupráci s Pražským aukčním centrem Bussmark byl zpracován aukční nabídkový list na splátkový prodej společnosti Kovos. Vzhledem ke konkrétnímu zájemci byly nabízená cena a podmínky úhrady stanoveny na minimální hranici únosnosti. Úhrada měla probíhat měsíčními splátkami ve výši 40 000 Kč po dobu cca 10 let. Složená akontace ve výši 30 % vydražené ceny celkem se měla použít na úhrady nezbytných nákladů likvidované společnosti a nákladů spojených s její likvidací.

Dne 16. 5. 1996 se uskutečnilo jednání věřitelů společnosti Lufta. Pohledávky společnosti Gama byly akceptovány prakticky v uplatněné výši a bylo možné očekávat jejich kapitalizaci akciemi společnosti Lufta v nominální hodnotě cca 8,2 mil. Kč. Byla provedena analýza pohledávek a ze souboru pohledávek, které nebyly převedeny na

finanční úřad, byly vytypovány ty, které měly být zadány specializované firmě k fyzickému vymáhání (převážně penalizační a obtížně vymahatelné pohledávky). Doposud nebyla k dispozici sestava materiálů na skladě likvidované společnosti k provedení její analýzy a stanovení postupu zpeněžení.

2. zpráva

Dne 10. 6. 1996 navrhl likvidátor postup při řešení záležitosti likvidace společnosti s možností vyrovnání většiny závazků, předejití konkurzu a umožnění společnosti Frigo jako dosavadnímu vlastníku získat určitý podíl na majetku nových právnických subjektů, tj. společnosti Lasa a Kovos.

Návrh vypadal následovně:

1. Nabídka věřitelům z obchodního styku a bankám (s výjimkou Konsolidační banky) na kapitalizaci jejich pohledávek akciemi společnosti Lasa, a to kapitalizaci pouze věcné pohledávky bez penále resp. sankčních pokut za nominální hodnotu akcií. Tato nabídka již byla učiněna v květnu roku 1996.
2. Opakovaná nabídka uvedeným věřitelům a to za 1,5 násobek nominální hodnoty akcií. Zde šlo kapitalizovat pohledávku společnosti Frigo ve výši 32,4 mil. Kč a získat tak akcie v nominální hodnotě za cca 48,6 mil. Kč, což představovalo téměř 22 % podíl ve společnosti. Tuto nabídku bylo možné v případě souhlasu učinit v tomto měsíci a zrealizovat případné kapitalizace v období červenec-srpen 1996.
3. Zahájit jednání s Konsolidační bankou o kapitalizaci jejich pohledávky ve výši cca 14,8 mil. Kč a odkoupení všech zbývajících akcií společnosti Lasa za dohodnutou finanční částku, která by měla umožnit uspokojit plně nebo podstatným způsobem všechny věřitele. Podle likvidátora bylo potřebné toto jednání zahájit co nejdříve, mimo jiné i z toho důvodu, že bylo nutné předložit Komerční bance, která podala návrh na konkurz, podložený návrh na vyrovnání závazků společnosti Gama v rámci likvidačního řízení.
4. Zkvalitnit majetek společnosti Lasa odkoupením obchodních podílů společnosti Gama, které měla tato společnost ve společnosti Kovos. Tento prodej se mohl uskutečnit v červnu roku 1996, a to splátkovým způsobem tak, aby nezhoršil platební schopnost společnosti Lasa.
5. Ostatní majetek likvidované společnosti (zbývajících budovy, sítě, inventář a zásoby) zpeněžovat postupně v průběhu 3. - 4. čtvrtletí roku 1996 převážně formou veřejných dražeb.

3. zpráva

Dne 15. 8. 1996 likvidátor vypracoval průběžnou zprávu o stavu a postupu likvidace společnosti Gama. K datu zpracování zprávy bylo provedeno:

1. Předání majetku likvidátorovi.
2. Účetní závěrka společnosti Gama.
3. Předání účetních dokladů společnosti Arana, která dále zajišťovala účetnictví pro likvidovanou společnost.
4. Provedení fyzických inventur majetku likvidované společnosti.
5. Oznámení vstupu do likvidace obchodním partnerům v Obchodním věstníku a dopisem každému věřiteli.
6. Všem věřitelům s pohledávkou nad 20 000 Kč bylo dvakrát písemně nabídnuto vyrovnání jejich pohledávky akciemi společnosti Lasa. Zájem o kapitalizaci dosud projevilo asi šest firem z Čech a ze Slovenska. V tomto počtu nebyla zahrnuta společnost Frigo, která obdržela konkrétní nabídku.
7. Byl prodán obchodní podíl ve společnosti Kivos společnosti Lasa.
8. Byly připraveny kupní smlouvy na prodej veškerého materiálu na skladě, drobného hmotného majetku a 12 kusů obráběcích strojů společnosti Lasa.
9. Byl vypracován návrh Konsolidační bance na vstup do společnosti Lasa odkoupením zbývajících akcií v majetku společnosti Gama, zbývajících nemovitostí v majetku společnosti Gama a jejich vložení do společnosti Lasa, dále odkoupením akcií společnosti Lufta, které by likvidovaná společnost obdržela na základě usnesení krajského obchodního soudu ze dne 16. 7. 1996. Realizací tohoto návrhu by šlo podle výše kupní ceny za uvedený majetek vyrovnat převážnou část nebo všechny závazky likvidované společnosti a zrušit všechny zástavní smlouvy na nemovitý majetek, užívaný jak likvidovanou společností, tak společností Lasa.
10. Probíhalo jednání s jednou společností o odkoupení rozpracované výroby, polotovarů, materiálů a přípravků pro výrobu podvozků letadel.
11. Podle informace od příslušného soudce okresního obchodního soudu by neměl být konkurz na základě návrhu Komerční banky vyhlášen dříve jak v září roku 1996.

Jednání s Komerční bankou o zpětvzetí návrhu na konkurz bylo dosud neúspěšné, protože nebylo zatím dosaženo dohody s Konsolidační bankou.

Současně byl navržen následující postup v dalším období:

- Urychleně realizovat vyrovnání pohledávky společnosti Frigo akciemi společnosti Lasa v navrženém poměru 150 kusů akcií za 100 000 Kč pohledávky.
- Jednat s Konsolidační bankou ve smyslu bodu 9 této zprávy.

4. zpráva

Dne 8. 1. 1997 likvidátor vyhotovil průběžnou zprávu o stavu likvidace. V majetku likvidované společnosti zůstaly k 31. 12. 1996:

- Základní prostředky v účetní hodnotě 33,03 mil. Kč. Převážně se jednalo o zbývající budovy, inženýrské sítě areálu, kotelny na mazut a na plyn, vyřazené výrobní stroje a technologie.
- Akcie společnosti Lasa v počtu 75 650 kusů s nominální hodnotou 1 000 Kč za 1 kus. Na tyto akcie bylo vydáno rozhodnutí finančního úřadu o uplatnění zástavního práva.
- Akcie společnosti Lasa v počtu 75 000 kusů s nominální hodnotou 1 000 Kč za 1 kus (akcie zakoupené společností Agos, ale v termínu do 20. 12. 1996 nezaplacené).
- Akcie Agrobanky v počtu 1 020 kusů s nominální hodnotou 100 Kč za 1 kus. Na tyto akcie bylo též vydáno rozhodnutí finančního úřadu o uplatnění zástavního práva.
- Akcie společnosti Lufta v počtu 8 152 kusů s nominální hodnotou 1 000 Kč za 1 kus.

Ostatní majetek společnosti (obchodní podíl ve společnosti Kovos, část základních prostředků – výrobních strojů, hasící technika a technologické zařízení závodní kuchyně, nedokončená výroba, zásoby jednicového a režijního materiálu a inventář) byl v průběhu likvidace odprodán. Probíhalo jednání s věřiteli likvidované společnosti o úhradách jejich pohledávek, které činily k datu 30. 11. 1996 cca 2,1 mil. Kč.

Ze závazků byla vyřešena kapitalizací akciemi společnosti Lasa společnost Frigo a ještě další dva věřitelé. Dále mělo o kapitalizaci zájem dalších sedm společností v celkové hodnotě cca 5 000 kusů akcií společnosti Lasa. Vyrovnání těchto závazků se již nepodařilo uskutečnit vzhledem k rozhodnutí finančního úřadu ze dne 23. 9. 1996 o zástavním právu na všechny akcie společnosti Lasa, které byly v majetku společnosti Gama.

Zdlouhavost odvolacího řízení ve svých důsledcích vedla i k odstoupení potencionálního zájemce (společnost Agos) o majoritní podíl ve společnosti Lasa od uzavřené kupní smlouvy na 75 000 kusů akcií společnosti Lasa, které měly být uhrazeny odkoupenými

pohledávkami Komerční banky a Ekoagrobanky, a to včetně zástavních práv na nemovitosti ve vlastnictví společností Gama a Lasa.

Likvidátor navrhl další postup:

- Projednat se společností Agos, zda se jedná o skutečné odstoupení od záměru kapitálově vstoupit do společnosti Lasa.
- V záporném případě pokračovat v jednání s Komerční bankou a Ekoagrobankou o kupních cenách za jejich pohledávky vůči společnosti Gama s cílem minimalizovat kupní ceny. Současně bude nutno jednat s finančním úřadem o souhlasu s kapitalizací odkoupených pohledávek od bank akciemi společnosti Lasa.
- V kladném případě hledat nového investora na 67 % podíl ve společnosti Lasa prostřednictvím burzy, RMS či specializovaných makléřských či finančních firem.
- Pokračovat ve vymáhání zbývajících pohledávek popř. provést jejich odprodej.
- Vyhlásit veřejné soutěže na zbývající nemovitý a movitý majetek (je předpoklad, že bude vydáno rozhodnutí finančního úřadu o zástavním právu na tento majetek).

Osnova závěrečné zprávy o likvidaci

1. Zhodnocení průběhu a výsledku likvidace, zhodnocení práce likvidačního týmu.
2. Komentář ke konečné účetní závěrce, její porovnání s účetní závěrkou, se kterou se do likvidace vstupovalo, výsledky likvidace jednotlivých složek majetku, vypořádání závazků a vypořádání likvidačního zůstatku.
3. Přijaté závěry k posudku auditora.
4. Opatření přijatá ke skartaci a uložení písemností.
5. Návrh na výmaz společnosti z obchodního rejstříku.
6. Zhodnocení splnění ukazatelů, na které je vázána hmotná zainteresovanost likvidátora a jeho likvidační skupiny.
7. Návrh na rozdělení majetkového zůstatku, jenž vyplyne z likvidace (likvidační zůstatek), mezi společníky.

Přílohy: účetní závěrka
 zpráva auditora
 protokol o skartaci a uložení písemností
 návrh na výmaz společnosti z obchodního rejstříku
 návrh rozdělení likvidačního zůstatku mezi společníky
 souhlas správce daně s výmazem.

V, dne

.....
likvidátor

Zdroj: JASANSKÝ, J., BÁČA, J., MACEK, J., SVÁTKOVÁ, S., ŠKODA, S. *Ukončení podnikání obchodních společností, družstev a státních podniků*. Ostrava: MONTANEX, 1997, str. 175.

Příhlášky pohledávek k 4. 11. 1999 po přezkumném jednání v Kč

Věřitel	Výše nároku	Třída	Oddělené uspokojení	Vykonatelnost	Stanovisko správce
1.	98 678,51	III.	ne	65 482,00	uznáno 74 551,51 popřeno 24 127,00
2.	742 934,30	III.	ne	ne	uznáno
3.	85 340,00	III.	ne	ano	uznáno
4.	3 400,00	II.	ne	ano	uznáno
5.	30 688 422,31	oddělený věřitel	ano	ne	uznáno
	Zástavní právo ve výši 14 800 000,00				
6.	56 783,00	III.	ne	ne	uznáno
7.	20 333,90	III.	ne	14 928,90	uznáno
8.	261 735,60	III.	ne	ano	uznáno
9.	35 140 790,33	oddělený věřitel	ano	ne	uznáno
10.	80 851,00	III.	ne	ano	uznáno
11.	1 615 181,46	III.	ne	ne	popřeno
12.	273 944,40	III.	ne	267 811,60	uznáno
13.	24 396 141,36	III.	ne	ne	uznáno
14.	13 435,00	III.	ne	ano	uznáno
15.	122 311,00	III.	ne	ano	uznáno
16.	53 374,00	III.	ne	ano	uznáno
17.	50 053 201,22	oddělený věřitel	ano	ano	uznáno 49 911 102,22 popřeno 142 099,00
	Oddělené uspokojení ve výši 49 491 756,22				
18.	1 084 090,00	III.	ne	842 290,00	uznáno
19.	4 353 031,35	III.	ne	ano	uznáno
20.	40 313,25	III.	ne	ne	popřeno
21.	2 931 018,00	oddělený věřitel	ano	ano	uznáno
22.	235 894,00	III.	ne	ne	uznáno 234 960,00 popřeno 934,00
23.	117 273,00	III.	ne	ano	uznáno
24.	16 989,10	III.	ne	11 162,10	uznáno 11 162,10 popřeno 5 827,00
25.	341 484,00	III.	ne	236 423,00	uznáno 236 423,00 popřeno 105 061,00

Věřitel	Výše nároku	Třída	Oddělené uspokojení	Vykonatelnost	Stanovisko správce
26.	46 948,78	III.	ne	ne	uznáno 4 386,70 popřeno 42 562,08
28.	38 873 724,00	II.	ne	ano	uznáno
29.	500 365,95	III.	ne	ano	uznáno
30.	7 804,00	III.	ne	ne	uznáno 3 614,00 popřeno 4 190,00
31.	73 549,70	III.	ne	ne	uznáno 14 685,70 popřeno 58 864,00
32.	1 237 900,70	III.	ne	ano	uznáno
33.	11 241,00	III.	ne	ano	uznáno
34.	2 468,00	III.	ne	ne	popřeno
35.	doplnění k přihlášce č. 6				
36.	7 815,00	III.	ne	ano	uznáno
37.	8 594,00	III.	ne	ano	uznáno
38.	37 836,90	III.	ne	ne	uznáno
39.	6 318 486,00	II.	ne	ano	uznáno
40.	19 118,00	III.	ne	ano	uznáno
41.	15 142,00	III.	ne	ano	uznáno
42.	103 526,15	III.	ne	ano	uznáno
43.	přihlášeno již pod č. 38				
44.	11 089,31	III.	ne	9 228,31	uznáno 9 228,31 popřeno 1 861,00
45.	45 016,81	III.	ne	23 485,81	uznáno
46.	16 766,00	III.	ne	ano	uznáno
47.	doplnění k přihlášce č. 21				
48.	394 580,00	III.	ne	ne	uznáno
49.	9 621,13	III.	ne	ne	popřeno
50.	96 473,00	III.	ne	83 041,00	uznáno
51.	neobsazeno				
52.	94 028,20	III.	ne	ne	popřeno
53.	16 065,00	III.	ne	ne	uznáno
54.	13 455,00	III.	ne	ne	uznáno
55.-61.	doplnění k přihlášce				
62.	100 000,00	III.	ne	ne	uznáno
69.	50 952,00	III.	ne	ano	uznáno
70.	202 120,00	III.	ne	ano	uznáno
71.	595 507,90	III.	ne	ano	uznáno
72.	2 108 011,59	III.	ne	1 845 808,76	uznáno

Věřitel	Výše nároku	Třída	Oddělené uspokojení	Vykonatelnost	Stanovisko správce
73.	doplnění k přihlášce č. 69				
74.	94 028,20 již přihlášeno pod č. 52	III.	ne	ne	popřeno
75.	87 884,00	III.	ne	ano	uznáno
76.	doplnění k přihlášce č. 70				
77.	77 929,80	III.	ne	2 658,16	uznáno 25 929,00 popřeno 52 000,80
78.	doplnění k přihlášce č. 21				
79.	1 870 797,10	III.	ne	ano	uznáno
80.	2 180,00	III.	ne	ano	uznáno
81.	312 250,00	III.	ne	146 001,00	uznáno
82.	2 978,00	III.	ne	ne	popřeno
83.	6 399,00	III.	ne	ne	popřeno
84.	zástavní práva k nemovitostem				
85.	80 521,20	III.	ne	ne	uznáno 41 040,20 popřeno 39 481,00

Zdroj: Interní materiály společnosti Gama a.s.

Podklady pro vypracování konečné zprávy v Kč

Rok 1998

A/ Příjmy

B/ Výdaje

pohledávky za podstatou:

úhrada penalizační faktury	1 262,00
poplatky KB	437,90
Výdaje celkem	1 699,90

Stavy na účtech k 31. 12. 1998

Pokladna	158,00
KB	-5 580,24
KB	-3 431,74
UNION banka	1 822,70
Zůstatky účtů k 31. 12. 1998	-7 031,28

Zůstatky účtů k 1. 1. 1998

Pokladna	158,00
KB	-4 574,61
KB	-2 737,47
UNION banka	1 822,70
Příjmy celkem	0,00
Výdaje celkem	1 699,90

Zůstatek k 31. 12. 1998	-7 031,28
--------------------------------	------------------

Rok 1999**A/ Příjmy****finanční majetek:**

vrácení soudního poplatku	610,00
storno poplatků KB	240,00
storno úroků	115,96
převod finančních prostředků	65 922,97
úhrada nájemného z budov	348 947,50
splátka půjčky	8 750,00
vrátka DPH	2 250,00
Příjmy celkem	426 836,43

B/ Výdaje**pohledávky za podstatou:**

převod prostředků	55 252,20
bankovní poplatek	915,05
archivace písemností	55 668,00
účetnictví, administrativa, realitní činnost	225 750,00
vyhledávání písemností	23 625,10
oprava střechy	35 100,00
platba DPH	16 975,00
Výdaje celkem	413 285,35

Stavy na účtech k 31. 12. 1999

Pokladna	158,00
Aries II.	3 767,05
UNION banka	1 594,75
Zůstatky účtů k 31. 12. 1999	5 519,80

Zůstatky účtů k 1. 1. 1999

Pokladna	158,00
UNION banka	-5 580,24
KB	-3 431,74
UNION banka	1 822,70
Příjmy celkem	417 824,45
Výdaje celkem	405 273,37

Zůstatek k 31. 12. 1999 **5 519,80**

Rok 2000

A/ Příjmy

jiné příjmy:

pronájem budov	212 287,55
prodej akcií	1 000,00
převod prostředků	2 752,70
prodej šrotu	7 076,00
Příjmy celkem	223 116,25

B/ Výdaje

pohledávky za podstatou:

inzerce	6 418,42
účetnictví, administrativní realitní činnost	179 182,50
převod prostředků	1 158,00
platba DPH	37 823,00
Výdaje celkem	224 581,92

Stavy na účtech k 31. 12. 2000

Aries II.	2 459,38
UNION banka	1 594,75
Zůstatky účtů k 31. 12. 2000	4 054,13

Zůstatky účtů k 1. 1. 2000

Pokladna	158,00
Aries II.	3 767,05
UNION banka	1 594,75
Příjmy celkem	223 116,25
Výdaje celkem	224 581,92

Zůstatek k 31. 12. 2000	4 054,13
--------------------------------	-----------------

Rok 2001

A/ Příjmy

pronájem budov	359 238,50
prodej akcií	1,00
Příjmy celkem	359 239,50

B/ Výdaje

pohledávky za podstatou:

účetnictví, administrativní realitní činnost	208 548,80
platba DPH	43 389,00
klempířské práce	73 069,50
revize a opravy hromosvodu	32 074,00
zrušení živnostenského oprávnění	1 950,00
Výdaje celkem	359 031,30

Stavy na účtech k 31. 12. 2001

Aries II.	2 667,58
Zůstatky účtů k 31. 12. 2001	2 667,58

Zůstatky účtů k 1. 1. 2001

Aries II.	2 459,38
Příjmy celkem	359 239,50
Výdaje celkem	359 031,30

Zůstatek k 31. 12. 2001	2 667,58
--------------------------------	-----------------

Rok 2002

Zůstatek k 1. 1. 2002 Aries II. 2 667,58

A/ Příjmy

pronájem budov 174 378,60

prodej firmy Gama 5 330 500,00

pohledávky 1 216,50

Příjmy celkem 5 506 095,10

B/ Výdaje

pohledávky za podstatou:

účetnictví, administrativní realitní činnost 151 291,50

plata DPH 8 293,00

Výdaje celkem 159 584,50

Zůstatek účtů Aries II. k 31. 12. 2002 5 349 178,18

Zůstatky účtů k 1. 1. 2002

Aries II.

Příjmy celkem

Výdaje celkem

2 667,58
5 506 095,10
159 584,50

Zůstatek k 31. 12. 2002

5 349 178,18

Rok 2003

Zůstatek k 1. 1. 2003 Aries II. 5 349 178,18

A/ Příjmy

pronájem budov	50 000,00
Příjmy celkem	50 000,00

B/ Výdaje

pohledávky za podstatou:

účetnictví, administrativní realitní činnost	5 827,50
Výdaje celkem	5 827,50

Zůstatek účtů Aries II. k 7. 1. 2003	5 393 350,68
---	---------------------

**Vyúčtování výnosů a výdajů vč. výpočtu nároku pro oddělené věřitele
v Kč**

Vyúčtování výnosů:

A) nemovitý majetek **5 330 500,00**

Dne 3. 10. 2001 byla mezi správcem konkurzní podstaty (navrhovatel) a 1. Dražební s.r.o. (dražebník) uzavřena smlouva o provedení veřejné dražby dobrovolné. Předmětem dražby byl soubor nemovitostí, dle výpisu z katastru nemovitostí, ve vlastnictví úpadce. Nemovitosti byly prodány dražbou za kupní cenu 5 500 000 Kč. Odměna dražebníka na základě smlouvy a náklady dražby tvořily celkovou částku 169 500 Kč. Na účet navrhovatele dražby, tedy správce konkurzní podstaty, bylo převedeno 5 330 500 Kč.

B) nájemné **1 094 852,15**

Jedná se o zaplacené nájemné za pronájem budov za roky 1999, 2000, 2001, 2002.

C) movitý majetek **7 076,00**

Jedná se o prodej odpadu.

D) akcie **1 001,00**

Jedná se o příjem z titulu prodeje akcií.

E) pohledávky **51 216,50**

Jedná se o zaplacenou pohledávku do konkurzní podstaty jisté společnosti.

F) ostatní příjmy**80 641,63**

Do ostatních příjmů jsou započítány vrácený soudní poplatek, vyčíslené úroky na běžných účtech, zaplacení půjčky, vratky DPH.

Celkem výnosy**6 565 287,28****Vyúčtování výdajů:****A) odměna správce konkurzní podstaty****849 029,00**

Vyúčtování je provedeno dle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti ČR č. 229/2000 Sb. ze dne 13. 7. 2000.

**Odměna správce z částky dosažené zpeněžením konkurzní podstaty
v Kč**

Výpočet:	zpeněžení 6 565 287,28	
	do 300 000	45 000
	15 % z částky 2 700 000	405 000
	10 % z částky 3 565 287,28	356 529
	Celkem	806 529

**Odměna správce z počtu přihlášených konkurzních věřitelů
v Kč**

Výpočet:	85 přihlášených věřitelů x 500 Kč	42 500
----------	-----------------------------------	---------------

B) hotové výdaje správce**59 622,20**

Do hotových výdajů správce konkurzní podstaty byly zahrnuty úhrady penalizačních faktur, zrušení živnostenského oprávnění, poštovné, telefon, cestovné, kancelářské potřeby apod.

C) náklady spojené s udržováním a správou**1 106 486,90**

Specifikace nákladů:

Druh nákladů	Výše nákladů v Kč
Bankovní poplatky	1 352,95
Archivace písemností	55 668,00
Vyhledávání písemností	23 625,10
Účetní činnost	175 500,00
Daňové poradenství	179 214,20
Administrativní činnost	194 418,68
Ekonomické poradenství	40 000,00
Realitní činnost	183 566,00
Inzerce	6 418,42
Oprava střechy budovy	35 100,00
Klempířské práce	73 069,50
Revize a opravy hromosvodu	32 074,00
Platby DPH	106 480,00
Celkem	1 106 486,90

D) nároky na oddělené uspokojení**2 883 949,20**

Dle § 28 odst. 2 zákona o konkurzu a vyrovnání se výtěžek zpeněžení po odečtení nákladů spojených s udržováním, správou a prodejem zpeněžené věci, práva nebo pohledávky vydá odděleným věřitelům.

Dle § 28 odst. 4 zákona o konkurzu a vyrovnání se oddělení věřitelé uspokojují do výše 70 % výtěžku zpeněžení na ně připadajícího.

Zpeněžené nemovitosti, na kterých vázlo zástavní právo:

Majetek úpadce Gama a.s. byl kompletně zpeněžen v dražbě uskutečněné na základě dražební smlouvy ze dne 3. 10. 2001 za částku 5 330 500 Kč. Jelikož jednotlivá zástavní práva vázla pouze na některých nemovitostech, správce tedy při výpočtech částek připadajících na oddělené věřitele vycházel z odhadů znalce, které byly vypracovány pro účel dražby. Prodejní ceny jednotlivých budov a pozemků byly vypočítány pomocí indexové metody.

Výpočet pro 1. odděleného věřitele v Kč

Zpeněžení zástavy	1 809 183,13
Náklady spojené s udržováním, správou a prodejem věci (oprava střechy, inzerce)	36 704,60
Výtěžek zpeněžení po odečtení nákladů	1 772 478,53
Z toho 70 % pro odděleného věřitele	1 240 735,00

Výpočet pro 2. odděleného věřitele v Kč

Zpeněžení zástavy	1 558 250,80
Náklady spojené s udržováním, správou a prodejem věci (revize a opravy hromosvodu, klempířské práce, inzerce)	106 748,10
Výtěžek zpeněžení po odečtení nákladů	1 451 502,70
Z toho 70 % pro odděleného věřitele	1 016 051,90

Výpočet pro 3. odděleného věřitele v Kč

Zpeněžení zástavy	69 450,26
Náklady spojené s udržováním, správou a prodejem věci (inzerce)	1 604,60
Výtěžek zpeněžení po odečtení nákladů	67 845,66
Z toho 70 % pro odděleného věřitele	47 492,00

Výpočet pro 4. odděleného věřitele v Kč

Zpeněžení zástavy	829 705,06
Náklady spojené s udržováním, správou a prodejem věci (inzerce)	1 604,60
Výtěžek zpeněžení po odečtení nákladů	828 100,46
Z toho 70 % pro odděleného věřitele	579 670,30

Součástí byl také seznam prodaných nemovitostí, dle výpisu z katastru nemovitostí, s uvedením částky, za kterou byla příslušná nemovitost prodána.

E) soudní poplatek **65 152,90**

Soudní poplatek činí 1% ze zpeněžené částky.

Celkem výdaje **4 959 240,20**

Upravený seznam přihlášek pohledávek v Kč

Věřitel	Výše uznané přihlášené pohledávky	Uspokojeno	
		Oddělený věřitel	II. třída
1.	74 551,51		497,90
2.	742 934,30		4 962,10
3.	85 340,00		570,00
4.	3 400,00		22,70
5.	30 688 422,31	1 016 051,90	198 181,80
6.	56 783,00		379,30
7.	20 333,90		135,80
8.	261 735,60		1 748,10
9.	35 140 790,33	1 240 735,00	226 418,50
10.	80 851,00		540,00
12.	273 944,40		1 829,70
13.	24 396 141,36		162 941,80
14.	13 435,00		89,70
15.	122 311,00		816,90
16.	53 374,00		356,50
17.	49 911 102,22	47 492,00	333 039,10
18.	1 084 090,00		7 240,60
19.	4 353 031,35		29 073,90
21.	2 931 018,00	579 670,30	15 704,70
22.	234 960,00		1 569,30
23.	117 273,00		783,30
24.	11 162,10		74,60
25.	236 423,00		1 579,10
26.	4 386,70		29,30
28.	38 873 724,00		259 637,60
29.	500 365,95		3 341,90
30.	3 614,00		24,10

Věřitel	Výše uznané přihlášené pohledávky	Uspokojeno	
		Oddělený věřitel	II. třída
31.	14 685,70		98,10
32.	1 237 900,70		8 267,90
33.	11 241,00		75,10
36.	7 815,00		52,20
37.	8 594,00		57,40
38.	37 836,90		252,70
39.	6 318 486,00		42 201,20
40.	19 118,00		127,70
41.	15 142,00		101,10
42.	103 526,15		691,50
44.	9 228,31		61,60
45.	45 016,81		300,70
46.	16 766,00		112,00
48.	394 580,00		2 635,40
50.	96 473,00		644,30
53.	16 065,00		107,30
54.	13 455,00		89,90
62.	100 000,00		667,90
69.	50 952,00		340,30
70. a)	11 756,00		78,50
70. b)	190 364,00		1 271,40
71.	595 507,90		3 977,40
72.	2 108 011,59		14 079,40
75.	87 884,00		587,00
77.	25 929,00		173,20
79.	1 870 797,10		12 495,10
80.	2 180,00		14,60
81.	312 250,00		2 085,50
84.	38 484 386,97		257 037,20
85.	41 040,20		274,10
Celkem	242 522 486,36	2 883 949,20	1 600 546,00

Zdroj: Interní materiály společnosti Gama a.s.